

Naručitelj: OPĆINA CIVLJANE

Izvršitelj: Company d.o.o., ZADAR

PROSTORNI PLAN UREĐENJA OPĆINE CIVLJANE

Zadar, prosinac 2006.

ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA OPĆINA CIVLJANE	
Naziv prostornog plana: Prostorni plan uređenja općine	
Naziv prikaza: TEKSTUALNO OBRAZLOŽENJE	
Broj kartografskog prikaza:	Mjerilo kartografskog prikaza:
Program mjera za unapređenje stanja u prostoru (službeno glasilo): "Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije"	Odluka predstavničkog tijela o donošenju plana (službeno glasilo): "Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije"
Javna rasprava (datum objave): 21. 07. 2005.	Javni uvid održan od: 01. 08. 2005. do: 01. 09. 2005.
Pečat tijela odgovornog za provođenje javne rasprave:	Odgovorna osoba za provođenje javne rasprave: ANTE GUTIĆ (ime, prezime i potpis)
Suglasnost na plan prema članku 24. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), broj suglasnosti: Klasa: 350-02/06-01/30, Ur broj: 2182-04-06-4 datum: 04. 12. 2006.	
Pravna osoba/tijelo koje je izradilo plan: GIN Company, d.o.o., Zadar	
Pečat pravne osobe/tijela koje je izradilo plan:	Odgovorna osoba: NENAD ŠUŽBERIĆ, d.i.g. (ime, prezime i potpis)
Voditelj plana: NEBOJŠA VEJMELKA, d.i.a.	
Stručni tim u izradi plana: NEBOJŠA VEJMELKA, d.i.a. LUCIANO ĆUSTIĆ, d.i.e. ELVIS SMOLJAN, d.i.g.	
Pečat predstavničkog tijela:	Predsjednik predstavničkog tijela: ANTE GUTIĆ (ime, prezime i potpis)
Istovjetnost ovog prostornog plana s izvornikom Ovjerava (ime, prezime i potpis)	Pečat nadležnog tijela:

I. OBRAZLOŽENJE	5
1. POLAZIŠTA	5
1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU	5
1.2. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA	8
1.3. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE S OBRAZLOŽENJEM PRISTUPANJA IZRADI PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE SA SMANJENIM SADRŽAJEM	10
2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE I UREĐENJA NASELJA	19
3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA	27
3.1. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA	27
3.1.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA	28
3.1.2. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA	29
3.2. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI	29
3.3. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA	31
3.4. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	36
3.5. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA	45
II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE	48
A. OPĆE ODREDBE	48
B. PROVEDBENE ODREBE	50

1. OSIGURANJE PROSTORA ZA GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU I ŽUPANIJU	50
2. GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA – UVJETI GRADNJE	51
3. PODRUČJA IZVAN GRAĐEVINSKIH PODRUČJA – UVJETI GRADNJE	62
4. UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINE PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA	67
5. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA	78
6. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA	81
7. OBVEZA IZRADE DETALJNIH PROSTORNIH PLANOVA	84
8. SMJERNICE I MJERILA ZA NEOPHODNU REKONSTRUKCIJU GRAĐEVINA U SKLADU S ČLANKOM 44. ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU	85

I. OBRAZLOŽENJE

1. POLAZIŠTA

1.1. OSNOVNI PODACI O STANJU U PROSTORU

Općina Civljane je jedinica lokalne samouprave u sastavu Šibensko-Kninske županije nastala na prostoru bivše općine Knin donošenjem Zakona o županijama, gradovima i općinama Republike Hrvatske ("Narodne novine" 90/92 i 10/97), a obuhvaća naselja Civljane i Cetinu sa zaseocima.

Koncept cjelokupnog razvoja ovoga prostora postavljen je u prostornom planu bivše općine Knin, a daljnja razrada, mjesto i uloga novoformiranih općina i grada Knina u cjelokupnom županijskom prostoru definirane su Prostornim planom uređenja županije Šibensko-kninske.

Općina Civljane (veličina 8328 ha) sa svojom oskudnom infrastrukturom bila je vezana na Vrliku i Sinj te je na taj način bila "periferija" općine Knin. Sa prometno-geografskog stajališta prostor predstavlja značajnu poveznicu sjeverozapada sa jugoistokom Hrvatske, odnosno glavnog prometnog pravca Zagreb – Split, a preko Knina, Kijeva, Civljana, Vrlike prema Sinju. Sjeveroistočna granica (Dinara) kao povijesna međa je istovremeno i državna međa između samostalnih država Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine.

Krški karakter prostora općine Civljane i njegov vapnenačko i dolomitni sastav tla uvjetuje manje plodno zemljište, a time i manji gospodarski značaj planiranog prostora. Stoga gospodarski razvitak treba biti u skladu sa predispozicijama i mogućnostima prostora, raznih usmjerenja (poljodjelstvo, stočarstvo, turizam, promet, usluge) i proizvodnje bez štetnog utjecaja na okoliš. Cjelokupni prostor županije ne predstavlja homogenu prirodno-geografsku regiju, već je čini niz posebnih prostornih cjelina u kojima su faktori razvitka vrlo raznoliki što uvjetuje i raznolik stupanj gospodarskog i demografskog razvitka, a gdje općinu Civljane nalazimo kao slabije razvijenu.

Treba naglasiti da će područje općine Civljane bez obzira na novu administrativnu i teritorijalnu podjelu i dalje gravitirati funkcijama bivšem općinskom centru, a danas gradu Kninu. To se prvenstveno odnosi na privredne, trgovačko-uslužne te kulturne djelatnosti, imajući u vidu da će Civljane kao općinski centar sukladno s odrednicama novog Zakona o teritorijalnom ustrojstvu preuzeti određene funkcije te i dalje biti lokalni centar okolnog područja gravitacije.

tablica 1.

ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	Površina		Stanovnici		Stanovnici		Domaćinstva		Gustoća naseljenosti
			Popis 1981.		Popis 1991.		Popis 1981.	Popis 1991.	
	km ²	%	broj	%	broj	%	broj	broj	br. stan./km ²
Županija ukupno	2993,73	100,00	152227	100,0	152477	100,00	42880	47118	50,93
Općina Cijljane ukupno	83,28	2,78	1941	1,28	1672	1,10	453	450	20,08
1. Cijljane	83,28	-	1007	-	819	-	453	238	-
2. Cetina	-	-	951	-	853	-	-	212	-

tablica 2.

ŠIBENSKO- KNINSKA ŽUPANIJA	POVRŠINA		STANOVNICI				GUSTOĆA NASELJENOSTI	
	km ²	Udio u povr. žup. %	Popis 1981.		Popis 1991.		Popis 1981.	Popis 1991.
			broj	%	broj	%	broj br.st./km ²	broj br.st./km ²
OPĆINA CIVLJANE								
OBALNO čl. 45. Zakona o prostornom uređenju	-	-	-	-	-	-	-	-
OTOČNO čl. 45. Zakona o prostornom uređenju	-	-	-	-	-	-	-	-
KONTINENTALN O GRANIČNO	83,28	2,78	1941	1,28	1672	1,10	23,31	20,08
OSTALO	-	-	-	-	-	-	-	-
ŽUPANIJA ukupno	2993,73	100,00	152227	100,00	152477	100,00	50,85	50,93

PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Analizom prostora može se konstatirati da u pejzažnom obliku područje karakteriziraju visoke planine s nižim pobrđima koja prelaze u zaravni, krška polja i riječne doline. Na ovu reljefnu osnovu dograđuje se dosta oskudan vegetacijski element, izazvan između ostalog i degradiran tisućljetnim stočarenjem i korištenjem drva.

Međutim, posljednjih decenija je došlo do smanjenja stočnog fonda, a drugi izvori energije su smanjili pritisak na sječu drva te se u prostoru pojavio pozitivni regeneracijski proces. Iako je riječ o šikari, sa stanovišta biopotencijala i zaštite tla, ovi procesi su pozitivni.

Plodno tlo nalazimo uz rijeku Cetinu. Posebno zaštićeni i evidentirani objekt prirode - hidrološki spomenik prirode, su vrela rijeke Cetine koja idu u red

najljepših vrela našeg krša. Ističu se Veliko vrelo (k.č.1873 k.o. Cetina), Vukovića vrelo (k.č. 1872 k.o. Cetina) i Batica vrelo (k.č.1871 k.o. Cetina).

Cetinska vrela su nastavci izoliranih podzemnih tokova Dinarskog masiva koji su u dodiru s nepropusnim laporima izbili na površinu.

Također treba spomenuti povremene tokove – bujice od kojih ističemo: Pekaševa draga (Maleševa draga) koja je pritok Cetine kod Velikog vrela, te tri bujice zapadno od Vukovića vrela prema Vrlici – Prženi potok – Klanci, Borića potok i Mahniti potok – Čitluk.

Pored gore navedenih i posebno zaštićenih postoji još čitav niz kraških vrela duž sjevernog oboda Cetinskog polja na prosječnoj visini od 380 m gdje se zapravo formira tok rijeke Cetine koji je zaštićen na dužini od 200 m. Zbog svoje izuzetne pejzažne vrijednosti treba voditi računa da ne dođe do degradacije neadekvatnom gradnjom ovog cijelog područja.

Navedene bujice, izvori (vrela) i rijeka Cetina predstavljaju javno vodno dobro.

KULTURNE VRIJEDNOSTI

Prirodni predjeli i graditeljska baština čine funkcionalno jedinstvo sa prostorom koji ih udružuje. Tako i na ovom prostoru uz prirodne ljepote nalazimo i na niz vrijednih arheoloških lokaliteta i spomenika kulture .

Spomenici kulture općine Civljane od značaja navedeni kao posebne prostorne cjeline, odnosno lokaliteti, su slijedeći:

- arheološke zone - Cetina (vrelo)
- arheološki lokaliteti - prethistorijske, antičke i srednjovjekovne nekropole (Jojići, kuće Crnomarkovića, kuće Blešića, kuće Kulerića, vrelo Lene, Kotluša)
- ruralne cjeline i područja etnografskog značaja (zaseoci Preočani, Vranješi i Kneževići)
- obrambene građevine - Glavaš kod Uništa
- gospodarske građevine - Civljane (Mlinica u Kotlušama i Mlinica u Vukovićima)
- sakralne građevine - Cetina - prethistorijski i izrazito značajni ranosrednjovjekovni nalazi uz Crkvu Sv. Spasa

Također treba napomenuti da su osim ruralnih prostora kroz ratna razaranja stradali i vrijedni pojedinačni sakralni objekti uglavnom hrvatskog pučanstva.

OSJETLJIVOST OKOLIŠA

Kapacitet sustava za prijem štetnih tvari na području općina Kijevo i Civljane ograničen je obzirom da se radi o području sa krškim, poroznim tlom, bogatim izvorštima i vodotocima.

Stoga, obzirom na karakteristike prirodnih elemenata prostora najugroženiji dijelovi čovjekove okoline na području općine Civljane su:

- voda i izvorišta
- poljoprivredno zemljište

Zaštita voda je u neposrednoj relaciji sa korištenjem umjetnih gnojiva kojima se tretiraju poljoprivredne površine, ali također i sa ograničenim korištenjem prostora,

na kojem se prostiru zaštitne zone izvorišta vode. Kako se radi o usitnjenim domaćinstvima sa tradicionalnim načinom obrade zemlje nema većeg zagađenja vodnih tokova.

Drugih većih zagađivača prostora također nema, pa se i u buduće prilikom planiranja i korištenja prostora mora zadržati visoki nivo čistoće svih prirodnih resursa na planiranom prostoru.

Na području općine Civljane utvrđena su ugrožena i rijetka staništa: alpsko-karpatško-balkanske vapnenačke stijene, planinske rudine, primorske termofilne šume i šikare medunca, stenomediterranske čiste vazdazelene šume i makija crnike, submediteranski i epimediterranski suhi travnjaci.

Za sva ugrožena i rijetka staništa treba provoditi mjere njihova očuvanja.

1.2. PLANSKI POKAZATELJI I OBVEZE IZ DOKUMENATA PROSTORNOG UREĐENJA ŠIREG PODRUČJA I OCJENA POSTOJEĆIH PROSTORNIH PLANOVA

Prostor općine Civljane do nove teritorijalne podjele Republike Hrvatske bio je sastavni dio općine Knin. Stoga je prostorno planiranje i planski razvoj njenog prostora bio vezan na Knin kao administrativno središte.

Općinski prostorni plan Knina, izrađen 1988 godine od strane Urbanističkog instituta Hrvatske, je osnovni (polazni) prostorni plan koji je na snazi za promatrani prostor do donošenja novog prostornog plana. Prostorni plan uređenja općine Kijevo donosi se kao novi i samostalni dokument prostornog uređenja, te obuhvaća cjelokupan prostor općine Civljane.

Također za planom obuhvaćeni prostor kao planerska analitička osnova poslužila je "Osnova korištenja i zaštita prostora općine Knin" izrađena u skladu sa uredbom o prostornom uređenju u ratom zahvaćenim područjima Republike Hrvatske ("Narodne novine" 44/92), te temeljem uredbe o izmjeni i dopuni uredbe o prostornom uređenju u ratom zahvaćenim područjima Republike Hrvatske ("Narodne novine" 77/92), kao i opće upute br. 2 o primjeni uredbe o prostornom uređenju u ratom zahvaćenim područjima Republike Hrvatske.

Konačno usvajanjem Prostornog plana Šibensko-Kninske županije ("Službeni vjesnik Šibensko-Kninske županije" br.11 od 14.08.2002.) dobivene su smjernice uređenja planiranog prostora u skladu sa mogućnostima i potrebama šireg prostora, a svi relevantni planerski elementi usuglašavaju se sa osnovnim postavkama Prostornog plana Šibensko-kninske županije.

Postojeći Općinski prostorni plan Knina, kao temeljni instrument prostorne politike na ovom području, izrađen je na osnovu bivšeg teritorijalnog ustroja Republike Hrvatske, te i u potpuno drugačijem društveno-političkom okruženju. Stoga on može poslužiti samo kao osnova za izradu daljnje dokumentacije. Novim teritorijalnim ustrojem općina Civljane postaje jedinica lokalne samouprave i kao takva dužna je donijeti prostorni plan uređenja općine. Zastarjela planska rješenja posebice u odnosu na nove aspekte demografskog potencijala i nerazvijenog gospodarstva poljoprivrede, stočarstvo, proizvodne aktivnosti,

nametnula su u novim poslijeratnim okolnostima potrebu za izmjenu i dopunu postojeće dokumentacije kao i za izradu novog plana.

Osnovni nedostatak Prostornog plana općine Knin su preširoko utvrđene granice građevinskih područja naselja. Gotovo na cijelom prostoru općine utvrđena građevinska područja nisu utemeljena na broju stanovnika i demografskim prognozama, već ih znatno premašuju svojom veličinom.

Doradom plana u skladu s novom zakonskom regulativom i novim zahtjevima za korištenjem prostora proizišlim iz teritorijalnog ustroja, promijenjenim odnosima u statusu pa time i načinu i uvjetima uređenja naselja, mogu se steći osnove za novi prostorni plan uređenja općine Civljane.

Za područje općine Civljane osim prostornog plana bivše općine Knin nije izrađen nikakav drugi prostorno-planski dokument nižeg nivoa (ispod razine prostornog plana općine).

Za područje općine Knin kao cjeline pa samim tim i područje općine Civljane u dosadašnjem periodu izrađivani su samo razvojni planovi i to u bitno drugačijim društvenim, gospodarskim i političkim okruženjima.

Imajući u vidu da Civljane postaje područno i lokalno središte, također i općinsko središte, stručni pristup treba modificirati na definiranje područja fizionomije naselja, sadržaja i funkcija javnog i društvenog značaja, te procjene potreba i prijedlog prioriternih rješenja.

Promjena zakonske regulative koja se odnosi na oblast prostornog uređenja također predstavlja jedan od razloga za izradu prostornog plana. Donošenje Zakona o prostornom uređenju, Zakona o zaštiti prirode, Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o vodama, Zakona o građenju i sl. nameće potrebu za ugradnju spomenute regulative u dokumente prostornog uređenja. Usvajanjem "Osnova korištenja i zaštite prostora bivše općine Knin" izrađenih od strane Urbanističkog instituta Hrvatske u svibnju 1993. god. stvorena je osnova za plansko usmjeravanje razvitka na ovom području.

Vrijeme planiranja odnosi se na projekcije planskih pretpostavki do 2015 godine.

Donošenjem Ustava Republike Hrvatske kao i drugim propisima pojedini elementi prirodnih sustava utvrđuju se kao dobra od interesa za Republiku (poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište, izvorište, vrijedne vode i sl.) te je prostornim planovima potrebno usmjeravati i usuglašavati interese i djelovanja u zaštiti i očuvanju i unapređenju stanja okoliša, ruralnih i urbanih vrijednosti prostora i poboljšanja uvjeta života i rada.

Slični osnovni stavovi utvrđeni su i prostornim planom Republike Hrvatske (1989), odnosno Strategijom prostornog uređenja Republike Hrvatske (1997).

Ratna stradanja koja su svom silinom pogodila Republiku Hrvatsku imala su utjecaj da vlada Republike Hrvatske ustanovi obvezu izrade Osnova korištenja i zaštite prostora ("Narodne novine" 44/92) 77/92) u svrhu izrade prostorne podloge za obnovu ratom ugroženih područja. Kroz izradbu navedenog

dokumenta (svibanj 1993.) preispitana je problematika prostornog uređenja i zaštite prostora i aktualizirana u odnosu na ratna razaranja i prioritete u obnovi. Osnovom je obuhvaćeno i područje općine Civljane glede ratnih razaranja i revidirana postavka i smjernica budućeg razvitka u prostoru prouzrokovanih ratnim zbivanjima.

Vrednovanje postojeće prostorno planske dokumentacije ukazuje na nedostatak odgovarajućih planova za novonastala općinska središta te se njihova izrada mora smatrati osnovnim i prioritetnim zahtjevom.

1.3. OCJENA STANJA, MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA RAZVOJA U ODNOSU NA DEMOGRAFSKE, GOSPODARSKE I PROSTORNE POKAZATELJE S OBRAZLOŽENJEM PRISTUPANJA IZRADI PROSTORNOG PLANA UREĐENJA OPĆINE SA SMANJENIM SADRŽAJEM

DEMOGRAFIJA

Demografska obilježja mjesta Civljane mijenjala su se vremenom kvantitativno i kvalitativno pod utjecajem geografskih, socijalnih i ekonomskih čimbenika.

Pod utjecajem složene i teške društvene i gospodarske krize koja je bila prisutna od 1981-1991, teških ratnih stradanja i razaranja, obnove i korjenite preobrazbe društva čiji period će duže potrajati, teško je predvidjeti na duži rok demografske promjene. Stoga popisom 1991. utvrđen broj stanovnika i sve do sada izrađene projekcije o kretanju stanovnika te demografske promjene nemaju gotovo nikakvo utočište.

Nakon rata je došlo do drastičnog pada stanovništva, uglavnom zbog iseljavanja, time i daljnji pad prirodnog priraštaja i nastavljanja starenja stanovništva uočen u vremenskom razdoblju od 1981-1991g. Brojka od samo 137 stanovnika (123 u Cetini i 14 u Civljanima) prema podacima iz popisa stanovništva iz 2001.g. najrječitije govori o demografskoj situaciji u općini Civljane, te o vrlo malom povratku stanovništva. Kako ovaj broj stanovnika, kao i nemogućnost pretpostavke mogućeg broja povratnika ne omogućuju kvalitetno i realno sagledavanje potreba na prostoru općine Civljane, odnosno dimenzioniranje osnovnih prostornih (urbanih) sadržaja, ovim planom je utvrđeno plansko polazište u sagledavanju i dimenzioniranju prostora na osnovu broja stanovnika prema popisu stanovništva iz 1991.g..

Temeljem prethodno navedenog može se izvesti zaključak, bez obzira na mogući gospodarski razvitak, da će se nastaviti daljnji pad broja stanovnika u odnosu na popis stanovništva iz 1991.g..

Zaustavljanje iseljavanja, odnosno veći povratak izbjeglog stanovništva osiguralo bi se smišljenom razvojnom politikom koja će privući dio već iseljenog stanovništva i omogućiti doseljavanje većeg broja novih stanovnika. Jedino na taj

način može doći do poboljšanja strukture vitalnih koeficijenata i do osiguranja normalne reprodukcije stanovništva.

Prema podacima iz popisa stanovništva 1991. god. u općini Civljane u odnosu na popis stanovništva iz 1981. god. kretanje stanovništva je dano u slijedećim tablicama:

NASELJE	BROJ STANOVNIKA 1981	BROJ STANOVNIKA 1991	INDEX
CIVLJANE	1007	819	81,3
CETINA	951	853	89,7
UKUPNO OPĆINA	1958	1672	85,4

Prema nacionalnom sustavu donja tabela daje pregled koji se temelji na rezultatima popisa stanovništva iz 1991. god.

NASELJE	HRVATI	SRBI	OSTALI
CIVLJANE	14	790	15
CETINA	41	793	19
UKUPNO OPĆINA	55	1583	34

Na kraju kao opći zaključak o budućem kretanju stanovništva ukazuje analiza trenda. Premda je trendove kretanja stanovništva organiziranim akcijama vrlo teško zaustaviti ili im promijeniti smjer nije realno očekivati kako linija trenda ponekad sugerira da bi u relativno skoroj budućnosti došlo do velike pa i potpune depopulacije kraja jer se ne može očekivati ni da će susjedni prostori pokazati toliku gospodarsku apsorpcijsku moć pa će silazna putanja biti zaustavljena u interakciji sa drugim sličnim trendovima u okruženju promatranih općina. O vremenu zaustavljanja prijašnjih kretanja tj. prekid trenda gubitka stanovništva odlučuju utjecaji eventualnog gospodarskog preporoda.

Radi prethodno iznesenih i drugih ograničenja mogu se dati samo pesimistične ili optimistične, odnosno donje ili gornje granice mogućeg kretanja te kao i svaka prognoza uz određene pretpostavke. U ovom slučaju možemo govoriti o:

- skorom obnavljanju gospodarske aktivnosti stanovništva barem do razine prijeratnog perioda
- povratku stanovnika barem do razine popisa stanovništva iz 1991 godine

Kada je riječ o povratku izbjeglih i prognanih osoba o kojemu ne postoje prethodna iskustva u novijoj povijesti značajno otežava procjenu jer se nikada prije, premda je i ranije u ovom stoljeću bilo ratova i migracija, zbog ratnih djelovanja nije tako

masovno napuštalo mjesto boravka. Stoga su iznenađenja moguća te je potrebno biti oprezan u procjenama.

Postojeće stanje sustava naselja na području općine Civljane određeno je dosadašnjim razvojem i procesima okupljanja stanovništva na obodnim dijelovima plodnih polja. Tako je nastao sustav malih i raspršenih naselja (zaseoka). Ratna zbivanja utjecala su na demografsko osiromašenje ovih područja, te će posebnim mjerama populacijske politike u koje je uključeno i stimuliranje razvitka gospodarstva biti potrebna repopulacija.

URBANA OPREMLJENOST

Obzirom na novo mjesto i ulogu naselja Civljane odnosno postankom općinskih središta Civljane ne bi bilo samo mjesto gdje bi se vratili samo njegovi mještani već bi proširenje aktivnosti takvog središta privuklo i druge.

Na novoj općinskoj razini, u novom općinskom središtu Civljane treba razvijati i djelovati će središnje općinske funkcije: Općinsko vijeće, Općinski načelnik, Policijska stanica, Centralna osnovna škola, Dom kulture, Zdravstvena stanica, Dječji vrtić i jaslice, Poštanski ured, ispostave i zastupstva raznih institucija (banke, osiguravajućeg zavoda), trgovine, te sadržaji za odmor i rekreaciju.

Na prostoru općine Civljane nalaze se naselja Civljane i Cetina sa zaseocima. Slijedeća tabela daje pregled opremljenosti naselja sa osnovnim funkcijama.

Opremljenost naselja

NASELJE	ŠKOLA	CRKVA I ŽUPNI URED	ZDRAVSTVE NA STANICA	POŠTA	TRGOVINA
CIVLJANE	-	-	-	-	-
CETINA	-	-	-	-	-

Kao što vidimo područno i lokalno središte Civljane danas nema nikakav urbani sadržaj i opremljenošću zasigurno ne zadovoljava potrebe općinskog središta.

POSTOJEĆA INFRASTRUKTURA

CESTOVNI PROMET

U budućem razvoju općina Civljane cestovni će promet i dalje imati primarno značenje u cjelokupnom prometnom sustavu.

Temeljem Zakona o javnim cestama i Odluke o mjerilima za razvrstavanje javnih cesti donesena je odluka o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Temeljem te odluke na području općina Civljane cestovnu mrežu čine slijedeće kategorije:

- državna cesta D1... granični prijelaz Macelj (granica sa Republikom Slovenijom) - Zagreb - Karlovac - Gračac - Knin - Brnađe - Split

- županijska cesta Ž6083 - Kijevo (D1) - Milaši - Cetina i Ž6082 (Siverić - Vrlika - Ježević)

Najznačajnija prometnica je državna cesta D1 koja u dijelu koji prolazi kroz općinu Civiljane nema većih kritičnih točaka, a spojevi cesta i putova manjeg značaja, te drugi izlazi na ovu cestu su lako rješivi.

Ostale prometnice su uglavnom minimalnih profila i nepovoljnih tehničkih elemenata što je uglavnom uzrokovano postojećim vlasničkim odnosima na terenu. Naselja su uglavnom vezana na međugradske autobusne linije, a promet putnika odvija se preko autobusnih stajališta izgrađenih duž državne ceste D1. Lokalnog autobusnog prometa nema.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Na prostoru obuhvata prostornog plana nalazi se postojeća telekomunikacijska nadzemna i dijelom podzemna mreža, te centrala u mjestu Totići, do koje je položen svijetlovodni kabel. U manjim dijelovima područja postoje još neka mjestimična oštećenja TK mreže uzrokovana bivšim ratnim djelovanjima. Uz državnu cestu je izveden svetlovodni kabel – spojne veze.

Nadzemni i dijelom podzemni vodovi telefonske mreže uslijed ratnih djelovanja su uglavnom uništeni. Uz državnu cestu je izveden svijetlovodni kabel – spojne veze.

ELEKTROENERGETSKI SUSTAV

Područje promatranja elektroenergetskog sustava je područje općine Kijevo koja u sastavu ima i područje Cetine i Civiljane.

Područje općine Civiljane prije je bilo u sastavu općine Knin i kroz dokumente (Prostorni plan Općine Knin i Osnove korištenja i zaštite prostora) ovaj prostor spominje se kao "krajnji istočni dio".

Da bi imali cjelovit uvid u postojeće stanje morali smo prelistati dostupnu dokumentaciju i u razgovoru sa kompetentnim ljudima iz HEP DP ED SPLIT - pogon Sinj i mještana sa promatranog područja doći do adekvatnih podataka.

Odmah na početku moglo se uvidjeti da se u dostupnoj dokumentaciji nije dublje spominjalo područje promatranja niti su se nad njim obavljane nikakve veće analize glede elektroenergetske potrošnje i prijenosa električne energije. Jedini elektroenergetski podatak koji striktno govori o području promatranja govori da se "krajnji istočni dio" napaja iz TS 35/10 kV "Vrlika".

U razgovoru sa kompetentnim ljudima iz HEP DP ED SPLIT - pogon Sinj dobiveno je mnoštvo korisnih podataka od kojih su najznačajniji:

- Cijelo promatrano područje napaja se iz TS 35/10 kV "VRLIKA" i pripada području HEP DP "ED SPLIT". Snaga instaliranog transformatora je 2,5MVA.

- VN izvod iz TS 35/10 kV "VRLIKA" je dužine cca 27 km (dvadeset i sedam kilometara) duž kojeg se nalaze 16 (šesnaest) trafostanica TS 10/0,4 kV.
- Trafostanice su sada slabo opterećene (uslijed ratne i poratne situacije), jer se na pojedinim trafo oblastima nalazi samo par domaćinstava, osim u radnoj zoni Kosore.
- Uslijed radijalno izvedenih VN vodova sa rasklopištima u prolaznim TS tipa "TORNJIC" i nemogućnošću napajanja sa "druge" strane dolazimo do situacije da uslijed kvara ili remonta na nekoj trafostanici, uporištu ili VN dalekovodu, pri isklopu često ostaje dio ili i cijelo područje bez električne energije.
- VN izvod je poslije ratnih djelovanja doveden u funkciju pri čemu su oštećena ili uništena uporišna mjesta zamijenjena sa novim drvenim uporištima temeljenim na betonskom nogaru, betonska uporišta često kao rasteretna, kutna i otcijepna uporišta ili uporišta sa linijskim rastavljačem, a vodovi zamijenjeni sa Ač 25-35mm² i 50mm².

Temeljem prikupljenih saznanja i izlazaka na teren sa detaljnim pregledom VN trase iz TS 35/10 kV "VRLIKA", može se zaključiti slijedeće:

Proizvodnja električne energije

- Na promatranom području i pored postojanja izvorišta ne postoji ekonomski isplativa lokacija za proizvodnju električne energije. Do tog saznanja dolazimo u razgovoru sa mještanima, kompetentnim ljudima iz struke i obilaska terena u raznim godišnjim dobima, iako bi se ovo pitanje moglo i dublje analizirati.

Prijenos

- Kroz promatrano područje ne prolazi nikakav 110 ili 35kV VN prijenos električne energije.

Distribucija

- Promatrano područje napaja se iz jedne glavne opskrbe trafostanice TS 35/10 kV "VRLIKA" (ukupne dužine do promatranog područja cca 13 km). Izvod je izveden s Ač 35-50mm² užetom. Uže je većim dijelom ovješeno duž drvenih uporišta, a manji dijelom i betonskim. Drvena uporišta koja su ostala po ratnim djelovanjima i bila statički ispravna su ostala dok su sva ostala zamijenjena i temeljena na betonskom nogaru. Novi dijelovi trase su dimenzionirani za 20 kV dok je ostali stari dio ostao i dalje dimenzioniran na 10kV.
- Postojeći VN izvod je radijalan, bez mogućnosti zatvaranja "petlje", što uzrokuje nesigurnu opskrbu električnom energijom.

- Postojeće trafostanice (TS 10/0,4 kV) su različitih izvedbi: starije trafostanice su tipa "TORNJIĆ", novije su stupne izvedbe na čeličnoretkastom stupu, trafostanica u industrijskoj zoni je izvedena od gotovih betonskih elemenata i trafostanica na vodozahvatu na rijeci Cetini je zidane izvedbe.

O sadašnjom broju trafostanica je teško govoriti jer su u ratnom djelovanju sve trafostanice bile uništene ili potpuno devastirane. Obnovljene su samo one trafostanice koje su bile potrebne za elektrifikaciju naselja u koja su se povratnici vraćali kućama. Na području promatranja postoji još trafooblasti koja nisu sanirana. Ipak može se reći da sada na području promatranja u funkciji imamo dvije trafostanice na čeličnoretkastom stupu, dvije tipa "Tornjić" i jedna zidana od gotovih betonskih elemenata. Ukupno pet TS instalirane snage 0,9MVA.

- Pojedine prolazne trafostanice tipa "Tornjić" do našeg područja promatranja sada su samo linijski rastavljači jer područje koje su one opskrbljivale el. energijom su nenastanjena.
- NN mreža izvedena je zračno. Novija rekonstruirana NN mreža izvedena je Elakaleks-om ($3 \times 35 + 71,5 \text{ mm}^2$ i $3 \times 70 + 71,5 \text{ mm}^2$). Ukupna dužina NN izvoda je cca 3,9 km pri čemu je prosječna dužina izvoda 650m, a najduži izvod 1000m.

Svi ovi nedostaci su naslijeđeni nedostaci koji su u poratnom razdoblju obnove EE sustava od ratnih šteta samo nastavljeni. Za cjelovito rješenje ovog problema moralo bi se početi od analize potrošnje ovog područja kroz duži period, budućih energetske potrebe te raspoloživih resursa u okolnim distributivnim područjima. Stoga rješenje sigurno neće biti brzo iako će prvenstveno ovisiti o ljudima i njihovoj želji za opstojnošću i razvitku na ovim područjima.

VODOOPSKRBA

Područje općine Civiljane smješteno je uglavnom uz tok rijeke Cetine i u potpunosti pripada slivnom području ove rijeke.

Šire područje Šibensko-kninske županije kojem pripada općina Civiljane relativno je bogato vodom. Najznačajniji vodni potencijal ovog prostora je rijeka Cetina, sa izvorištem upravo na području općine Civiljane. Upravo zbog toga rješenje vodoopskrbe svih naselja na ovom dijelu Šibensko-kninske županije zasniva se na korištenju jednog ili više izvorišta rijeke Cetine.

Ova koncepcija vodoopskrbe razrađena je već 1974. god. u "Idejnom rješenju vodovoda s rijeke Cetine", izrađenom od Općeg vodoprivrednog poduzeća - Split.

Na osnovi ovog prihvaćenog idejnog rješenja izrađena je izvedbena projektna dokumentacija, a izgrađen je i dio budućeg sustava vodoopskrbe. Naime, u svezi s rješavanjem vodoopskrbe naselja uz rub Paško-Cetinskog polja za potrebe vodovoda Kosore-Vrlika izvršen je vodozahvat na izvorištu Vukovića vrelo.

Izgrađena je crpna postaja koja prepumpava zahvaćenu vodu preko tlačnog cjevovoda ϕ 200 mm u vodospremu "Runjevica". Iz ove vodospreme zapremine $V=1000 \text{ m}^3$, koja se nalazi na koti 489,5 m.n.m., voda gravitacijskim vodoprovodnicima ϕ 200 mm i ϕ 150 mm dolazi do naselja: Kosore, Vinalić, Garjak, Podosoje, Vrljka, Ježević i Koljane, te područja naselja općine Civiljane (sva naselja u općini Civiljane imaju izgrađenu vodovodnu mrežu).

Prilikom izgradnje vodovoda Kosore-Vrljka zajedno s tlačnim cjevovodom od izvorišta Vukovića vrelo do vodospreme "Runjevica" izgrađen je i dio tlačnog cjevovoda od čeličnih cijevi ϕ 200 mm za ogranak vodovoda Kijevo-Polača.

Na osnovi prihvaćenog idejnog rješenja, a u svezi s izgradnjom planiranog vodovoda Kijevo-Polača izrađeni su, 1981. god. od Inženjerskog projektnog zavoda iz Zagreba, izvedbeni projekti u kojima su obrađene sljedeće vodne građevine:

- tlačni cjevovod od Vukovića vrelo do vodospreme "Bajane",
- gravitacijski cjevovod od vodospreme "Bajane" do crpne postaje "Kijevo",
- tlačni cjevovod od crpne postaje "Kijevo" do vodospreme "Čimburi",
- gravitacijski cjevovod od vodospreme "Čimburi" do naselja Crnogorci,
- vodosprema "Bajane",
- crpna postaja "Kijevo i vodosprema "Kijevo",
- vodosprema "Čimburi",
- prekidna komora i prekidna komora II na vodoprovodniku od vodosprema "Čimburi" do naselja Crnogorci.

U navedenoj projektnoj dokumentaciji za sve vodoprovodnike predviđena je uporaba azbestcementnih cijevi.

U međuvremenu, a iz razloga što se azbestcementni materijal izbacuje iz uporabe u vodoopskrbi zbog zahtjeva za maksimalnom zaštitom zdravlja ljudi, te zbog postizanja što veće sigurnosti pogona i trajnosti ugrađenog vodovodnog materijal, prišlo se je noveliranju postojeće izvedbene projektne dokumentacije.

Za dio tlačnog cjevovoda do vodospreme "Bajane" i za gravitacijski cjevovod od ove vodospreme do naselja Slavići 1997. godine izrađen je novi izvedbeni projekt, od Hidroprojekt - Ing iz Splita. Na osnovi ove projektne dokumentacije izgrađeni su:

- nastavak tlačnog cjevovoda od postojećeg ogranka od Vukovića vrelo do vodospreme "Bajane" ϕ 200 mm, ukupne dužine $L=2990,0 \text{ m}$,
- vodosprema "Bajane" zapremine $V=1000 \text{ m}^3$,
- gravitacijski cjevovod od vodospreme "Bajane" do naselja Slavići ukupne dužine $L=5636,0 \text{ m}$. Ugrađene su lijevanoželjezne cijevi "Ductile" ϕ 250 mm, ϕ 200 mm, ϕ 120 mm i ϕ 80 mm.

Osim glavnog vodozahvata na Vukovića vrelo koji se koristi za vodoopskrbu šireg područja izvršen je i manji lokalni vodozahvat na Velikom vrelo koji se koristi za opskrbu vodom pojedinih dijelova naselja Cetina. Ovaj vodozahvat je ilegalan (van kontrole nadležnog vodoopskrbnog poduzeća), time nepouzdan za korištenje.

Uz navedeno 2004.g je izrađeno idejno rješenje Vodovoda od c. s. „Vukovića vrelo“ do radne zone Kosore. Ovim idejnim rješenjem se pravac cjevovoda definiran županijskim planom uređenja prilagodio koridoru postojeće ceste, što je u skladu sa odredbama ovog plana.

U smislu bolje zaštite vodozahvata Vukovića vrela, a u prostoru I vodozaštitne zone potrebno je ukloniti (izmjestiti) postojeću makadamsku cestu za Cetinu, kao i započetu građevinu obiteljske kuće.

ODVODNJA

Na području općine Civljane ne postoji organizirani sustav sakupljanja pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda.

Otpadne vode iz domaćinstava na ovom području danas se uglavnom disponiraju direktno u tlo bez ikakvog prethodnog pročišćavanja tako da predstavljaju stalnu opasnost za zdravlje stanovništva i za onečišćenje podzemlja i vodotoka, odnosno vodnog dobra (bujice, izvori, vodotok rijeke Cetine...). Najčešći oblik ispuštanja otpadnih voda još uvijek je preko upojnih jama. Iz novijih objekata otpadne vode se sakupljaju u septičkim jamama koje u pravilu nisu izvedene kao potpuno vodonepropusne, a nisu ni dostatno dimenzionirane i održavane pa otpadne vode iz istih također u znatnoj mjeri zagađuju podzemlje.

Za dio šireg područja Šibensko-Kninske županije koje pripada slivu rijeke Cetine, odnosno rijeke Krke, još uvijek nije izrađeno adekvatno koncepcijsko rješenje sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda.

Oborinske krovne vode i vode s prometnih površina također se direktno procjeđuju u tlo, odnosno slijevaju najkraćim putem u najbliži vodotok.

VODOTOCI

Rijeka Cetina i bujični tokovi moraju se zaštititi od bilo kakvih intervencija u prostoru na način da se ne ugrozi njihova temeljna funkcija, a to je prihvati i provođenje velikih voda kroz njihova korita, a samim time i zaštita od štetnog djelovanja voda. U tom smislu izgradnja i korištenje prostora mora biti i u skladu sa Zakonom o vodama.

MOGUĆNOSTI I OGRANIČENJA GOSPODARSKOG RAZVOJA

Usprkos nerazvijenom gospodarstvu, gospodarski razvoj općine preduvjet je razvoju općine Civljane kao općinskog središta, a s ciljem demografske revitalizacije.

Sukladno tome razvojne mogućnost prostora općine Civljane temelje se na razvoju agroindustrijskog kompleksa, kao i privrednom razvoju koji je komplementaran razvoju šire urbane regije.

Poljoprivreda i stočarstvo kao prostorno najznačajniji resurs imaju važnu ulogu u razvoju ovoga prostora, ali je također od velike važnosti razviti gospodarske djelatnost i istovremeno zaštititi postojeće i potencijalne obradive površine. Organizacijom i specijalizacijom poljoprivredne proizvodnje i intenziviranjem stočarstva stvoriti će se uvjeti za proizvodnju kvalitetne hrane, ali i viška proizvoda.

Značajnu ulogu u tom pogledu ima izgradnja pogona primarne obrade stvorenog viška poljoprivrednih i stočnih proizvoda.

Razvitak gospodarstva treba se temeljiti na postojećim prirodnim i radnim resursima u skladu sa zakonom propisanim uvjetima i odredbama ovog Plana, te sa ciljem unapređivanja prostornih, životnih i radnih prilika.

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE I UREĐENJA NASELJA

CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINE

Planom se određuju ciljevi prostornog uređenja općine Civljane, temeljem utvrđenih ciljeva županijskog prostornog plana, kao osnovnog dokumenta prostornog uređenja županije.

Sukladno tome globalni ciljevi prostornog razvoja županijskog značaja su:

- podizanje razine kvalitete života stanovništva, očuvanje i unaprjeđenje prirodne i kulturne baštine uz optimalno korištenje raspoloživih prirodnih i stvorenih resursa županije
- jačanje gospodarstva
- skladni demografski razvoj, do kraja provesti povratak prognanika i izbjeglica
- odabir prostorne i gospodarske strukture (potpunije korištenje resursa županije, potpunije korištenje povoljnog geoprometnog položaja u regiji i na važnim prometnim koridorima te stvaranje funkcionalnog prometnog sustava županije, bolje korištenje postojećih kapaciteta gospodarstva i proizvodnih potencijala)
- razvoj naselja (policentrični/ racionalni razvoj sustava naselja i razvoj urbanih funkcija radi demografske stabilizacije i ravnomjernog razvoja cijelog područja županije)
- obnova ratom zahvaćenih područja s ciljem povratka stanovništva, obnove naselja i gospodarstva te uključivanje u razvojne sustave pod novim uvjetima (geopolitičkim; sigurnosnim), te obnova i sanacija prirodnih i kulturnih dobara
- razvoj društvene, prometne i ostale infrastrukture
- provođenje mjera zaštite okoliša (podizanje svijesti o potrebi zaštite prostora)

Iz gore navedenog slijedi da su osnovni ciljevi prostornog razvitaka općine Civljane:

- podizanje kvalitete stanovanja
- podizanje standarda javnih usluga
- poboljšavanje svih oblika komunikacije
- oblikovanje i razvitak novog javnog prostora
- osiguranje prostornih pretpostavki za razvoj društvenih djelatnosti i realizacija potrebnih sadržaja
- obradive poljoprivredne površine zadržati u zatečenim okvirima, uz kontrolirano korištenje zaštitnih sredstava i gnojiva, a u cilju očuvanja kvalitete vode rijeke Cetine
- nastaviti pošumljavanje goleti uz čišćenje i održavanje postojećeg šumskog fonda
- izvršiti pripremu i prihvati raznovrsnih manjih proizvodnih pogona ekonomski opravdanih, a tehnološko i ekološko mogućih

- da bi se sve ovo moglo realizirati i da bi se omogućio daljnji razvoj potrebno je što prije poboljšati cjelokupan infrastrukturni sustav
- zaštita krajobraznih vrijednosti

Ostvarivanje navedenih ciljeva omogućiti će se:

- definiranjem mjera demografskog razvoja
- povoljnim odabirom prostorne i gospodarske strukture
- maksimalnim korištenjem geoprometnog položaja
- podizanjem standarda javnih usluga
- razvijanjem društvene infrastrukture
- razvijanjem tehničke infrastrukture
- poboljšanjem svih oblika komunikacije
- poboljšanjem stambenih uvjeta
- zaštitom krajobraznih vrijednosti
- zaštitom prirodnih i kulturnih vrijednosti prostora
- poboljšanjem režima zaštite prostora

Navedena ciljeve potrebno je kontinuirano realizirati sustavom dokumenata prostornog uređenja kroz njihovu izradu i donošenje.

Temeljem toga osigurati će se racionalno korištenje i zaštita prostora i ostvariti unapređenje uređenja naselja i komunalne infrastrukture

RAZVOJ I UREĐENJE NASELJA

Realizacija općih ciljeva prostornog razvoja Šibensko-Kninske županije pretpostavlja uspostavu policentričnog modela prostornog razvitka (afirmacija srednjih i malih gradova, poticaj razvoja središnjih naselja osobito u područjima rijetke naseljenosti, velikih udaljenosti među naseljima i na područjima izvan glavnih prometno-razvojnih koridora), a u tom smislu izradom Prostornog plana općine Cijljane moraju se ostvariti preduvjeti za:

- provođenje mjera za zaustavljanje depopulacijskih procesa
- unapređenje uvjeta života i povećavanje vrijednosti i kvalitete prostora i okoliša (kvalitetniji i ravnomjerniji razmještaj funkcija i pokrivenost prostora potrebnom infrastrukturom)
- racionalno korištenje prostora za izgradnju
- opremiti naselje nedostatnim funkcijama i stvarati uvjete za otvaranje novih radnih mjesta u cilju zadržavanja stanovništva
- osigurati prostorne pretpostavke za realizaciju državne infrastrukture
- na postojećoj državnoj cesti osigurati prostorne uvjete za rekonstrukciju kritičnih dijelova
- osiguranje dovoljnih količina energije i istraživanje alternativnih izvora energije
- osiguravanje novih koridora dalekovoda i alternativnih magistralnih TK kablova

- ostvarenje uvjeta za zaštitu voda od zagađenja, odnosno njihova uređenja u smislu prihvata i provođenje velikih voda kroz njihova korita, a time i zaštite od štetnog djelovanja voda (zaštita i uređenje vodnog dobra)
- revitalizacija i rekonstruiranje gospodarstva (napuštanje zastarjelih i štetnih tehnologija) te poticanje ulaganja u ekološki održive tehnologije
- poticanje razvoja i ulaganja u poljoprivredu

Postojeće stanje naselja na području općine Civljane određeno je dosadašnjim razvojem i procesima okupljanja stanovništva na prostorima oko plodnih polja, a kako je poljoprivreda bila najvažniji čimbenik u razvoju naselja, naseljavanje je slijedilo logiku plodnih polja. Tako je naslijeđen sustav kojeg karakteriziraju male i raspršene grupacije po obodu polja.

Područno i lokalno središte Civljane nije opremljeno do potrebne razine te možemo ustvrditi kako u potpunosti zaostaje po sadržajima potrebnih takvom središtu.

Ratna zbivanja utjecala su na demografsko osiromašenje ovog područja, te će se stimuliranjem razvitka gospodarstva potaknuti repopulacija.

Promjene u funkcijama naselja mogu se očekivati obzirom na novo mjesto i ulogu općine Civljane u županiji Šibensko-kninskoj tj. prihvatit će one prirodne aktivnosti kao i dio za koje imaju lokacijske pogodnosti. Vraćanjem stanovništva na ova područja omogućilo bi se korištenje prirodnih i stvorenih resursa i ravnomjernije naseljavanje.

Organizacija prostora u nešto izmijenjenom obliku, zadržat će korištenje onih prostora koji pružaju mogućnost racionalne organizacije i kvalitetnijih uvjeta za život.

Radne zone pratit će logiku naseljenosti i biti će smještene izvan kvalitetnih poljoprivrednih površina i na lokacijama koje ne dovode u pitanje ugroženost voda i izvorišta.

Budući razvoj naselja usmjeravati će se na temelju razvijanja postojećih struktura naselja uz obnovu postojećeg stambenog fonda i očuvanja autentičnosti ruralnih sklopova.

Također razvoj naselja temelji se na promjenama pod utjecajem društvenog, gospodarskog, demografskog, prometnog i prostornog razvitka. Planirane pretpostavke su u relacijama novog administrativno-teritorijalnog ustroja, očekivanog gospodarskog razvitka i njegovog mjesta i uloge u županijskom prostoru, centraliteta naselja Civljane kao područnog i lokalnog središta.

Općinsko središte Civljane utvrđeno je kao lokalno središte pripadajućeg gravitacijskog kompleksa, pa se njegov daljnji razvoj treba temeljiti na popunjavanju centralnih funkcija, a čime će se položaj i ostvarena razina opremljenosti potvrditi u središnjoj ulozi u okvirima šireg gravitacijskog prostora. Za sve ovo utvrđeni su potrebni sadržaji društvenog standarda, opskrbe i uslugama te nužno opremanje komunalnom i ostalom infrastrukturom.

Iz gore navedenog definiramo i osnovne ciljeve razvoja naselja Civljane (dijelom i naselja Cetina):

- razvijanje naselja u područno i lokalno središte sa svim potrebnim urbanim sadržajima
- urbano preoblikovanje i podizanje standarda komunalnih usluga kako u naselju, tako i na cijelom prostoru općine

Ciljevi razvoja društvenih djelatnosti ostvariti će se rekonstrukcijom ili izgradnjom građevina i objekata:

- u funkciji zaštite zdravlja i socijalne skrbi prikladno učinkovitom obliku zaštite poglavito djece i osoba starije dobi
- osnovnoškolskog obrazovanja sukladno potrebama
- prilagođenih novim oblicima djelovanja uprave i administracije prostorno disponiranih na način približavanja uprave i administracije pučanstvu i gospodarskim subjektima
- u funkciji razvoja sporta i rekreacije, također planiranjem izgradnje adekvatnog broja sportskih terena, borilišta i objekata u funkciji sporta i rekreacije.

Razvoj, obnova i izgradnja naselja Civljane i Cetina treba biti u skladu sa potrebama značaja općinskog središta, a u tom smislu opremljeno centralnim funkcijama, te standardom i kvalitetom komunalnih usluga koje moraju zadovoljiti suvremene potrebe.

Pored toga potrebno je urbano preoblikovati naselje, te pažnju posebno posvetiti javnom prostoru.

UNAPREĐENJE KOMUNALNE INFRASTRUKTURE U NASELJIMA

Promet

Radi ostvarenja bolje protočnosti vozila u naselju treba proširiti koridore postojeće cestovne mreže, izgraditi suvremenu kolničku konstrukciju i postaviti odgovarajuću prometnu signalizaciju. Za zaštitu pješaka od vozila moraju se izgraditi nogostupi. Za potrebe prometa u mirovanju u naselju treba osigurati dovoljan broj parkirališnih mjesta.

Javni putnički prijevoz treba razvijati koristeći autobusni promet, prema potrebama naselja.

U naselju treba izgraditi adekvatno autobusno stajalište.

Telekomunikacijski promet

Svako naselje mora imati kvalitetno izgrađenu telekomunikacijsku mrežu. Ta mreža može biti, ako je to ekonomski opravdano, izgrađena podzemno, ali i nadzemno kako bi se osiguralo što kvalitetnije korištenje telekomunikacijskih usluga. Kod izgradnje ove mreže treba usuglasiti trase sa trasama ostalih infrastrukturnih objekata da ne bi došlo do preklapanja trasa.

Komutacije moraju biti digitalne sa mogućnošću pružanja svih telekomunikacijskih usluga, kao i lako uvođenje novih usluga.

Elektroopskrba

Svim naseljima i pripadnim gospodarskim područjima potrebno je osigurati kvalitetno napajanje električnom energijom, glede toga i srednjenaponska elektroenergetska mreža 10(20)kV mora biti pouzdana. Stoga je neophodno izgraditi jedan novi kabelski 10(20)kV izvod iz trafostanice TS 35/10(20)kV "VRLIKA", te napraviti zatvoreni prsten sa postojećim zračnim VN vodom radi mogućnosti napajanja svih TS 10(20)/0,4kV sa dvije strane, te izgradnjom poprečnih veza na dugačkim strujnim krugovima 10(20) kV radi povećanja pouzdanosti napajanja.

Poboljšanje kvalitete napajanja potrošača na nivou 0,4kV postići će se interpolacijom novih TS 10(20)/0,4 kV u postojeće mreže, radi smanjenja padova napona u niskonaponskim mrežama,

Unutar naselja, ako je to ekonomski opravdano, elektroenergetsku mrežu potrebno je izvoditi podzemnim kabelima glede osiguranja kvalitetnijeg i pouzdanijeg napajanja, te poboljšanog izgleda naselja.

Vodoopskrba

U svim naseljima treba izgraditi mjesnu vodovodnu mrežu koja će se priključiti na glavne cjevovode pojedinih zasebnih vodovodnih podsustava.

Za mjesnu vodovodnu mrežu treba odabrati cijevi od kvalitetnog vodovodnog materijala kako bi se postigla maksimalna sigurnost i trajnost pogona, te zaštita glede zdravlja ljudi.

Vodovodna mreža mora se graditi etapno, ali tako da svaka etapa predstavlja funkcionalnu cjelinu koja se uklapa u konačno tehničko rješenje.

Sve lokalne izvore treba zaštititi kako bi se njihova voda mogla i dalje koristiti za napajanje stoke, za razne gospodarske potrebe ili za vodoopskrbu u izvanrednim situacijama.

Odvodnja

U konačnosti u naselju treba realizirati razdjelni sustav odvodnje.

Urbane (fekalne) otpadne vode naselja treba sakupiti posebnim kolektorima i gravitacijom ili prepumpavanjem odvesti do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s pripadajućim ispustom u prijamnik izgrađenog na prostoru izvan I i II zone sanitarne zaštite izvorišta (granice zona sanitarne zaštite definirane su elaboratom: „Izvor Vukovića vrelo – Hidrogeološki istražni radovi za prijedlog zona sanitarne zaštite crpilišta vodovoda“ izrađenog od Instituta za geološka istraživanja Zavoda za hidrogeologiju i inženjersku geologiju, Zagreb, 2001.g.).

Oborinske otpadne vode iz naselja treba odvesti najkraćim putem do prirodnih vododerina i postojećih vodotoka, odnosno ispuštati direktno u okolni teren, ali izvan I i II zone sanitarne zaštite izvorišta.

Svi novi i postojeći objekti na prostoru II zone sanitarne zaštite izvorišta moraju rješavati odvodnju svojih otpadnih voda sakupljanjem u nepropusne sabirne jame, te odvoženjem sakupljenih otpadnih voda iz nepropusnih sabirnih jama do najbliže izgrađenog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (npr. u Sinju ili Trilju), a nakon izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Civljanima na lokaciju tog izgrađenog uređaja.

Do izgradnje konačnog sustava odvodnje svi novi i postojeći objekti na prostoru III zone sanitarne zaštite izvorišta moraju rješavati odvodnju svojih otpadnih voda sakupljanjem istih u kvalitetno izgrađenim i vodonepropusnim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje (septičke jame) ili preko biopročistača.

RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMET

Na području općine Civljane najvažniju prometnu ulogu ima i imati će državna cesta D1 koju treba rekonstruirati i održavati u skladu sa važnošću iste, te sve izlaze na nju prilagoditi propisanim tehničkim uvjetima.

Ostali značajni cestovni pravci su županijska cesta Ž6083 (Kijevo (od ceste D1) – Milaši - Cetina) i Ž6082 (Siverić – Vrlika - Ježević). Za nju se također predviđa rekonstrukcija u skladu sa značajem iste.

TELEKOMUNIKACIJE

Ugradnjom nove digitalne telefonske centrale, te proširenjem postojeće centrale, osigurali bi se kvalitetni uvjeti korištenja telekomunikacijskih veza, a čija izgradnja i nadogradnja će se odvijati u skladu sa razvojem općine u cjelini. Povezivanje naselja mogu se ostvariti ugradnjom konvencionalnih bakrenih kabela ili novim svjetlovodnim kabelima. Ona mjesta do kojih nema ekonomske opravdanosti gradnje zračnih ili podzemnih veza sa kabelima, treba povezati digitalnim radio vezama. Cijelo područje općine Civljane treba kvalitetno pokriti signalom pokretnih telekomunikacijskih mreža kako bi se svakom korisniku omogućila kvalitetna veza.

POŠTA

Projektom razvoja poštanske mreže na području općine Civljane nije predviđena izgradnja jedinice poštanske mreže, a može se koristiti ona u Kijevu.

ELEKTROOPSKRBA

Obzirom na demografske i gospodarske prilike u općini Civljane, odnosno ne pretjerano velike potrebe za nadogradnjom postojećeg elektroopskrbnog sustava, isti će se rekonstruirati i dograditi u pojedinim dijelovima, čime bi se postigla kvalitetnija opskrba planiranog prostora.

VODOOPSKRBA

Kvalitetno riješena vodoopskrba je jedan od nužnih preuvjeta za skladan društveni i gospodarski razvoj svakog prostora, pa tako i za cjelokupno područje općine Civljane.

Hidrološka karakteristika ovog dijela Šibensko-Kninske županije je da postoje dovoljne količine vode za kvalitetno rješavanje vodoopskrbe s lokalnih izvorišta ili sa zahvata na rijeci Cetini.

Na širem prostoru Cetinsko-Paškog polja nalaze se relativno bogata izvorišta kvalitetne pitke vode koja nisu u cijelosti iskorištena, a ni dovoljno ispitana. Ova izvorišta su dosta blizu u odnosu na potrošačka mjesta pa se mogu koristiti za vodoopskrbu uz relativno male troškove eksploatacije.

Da bi se osigurala zdrava i higijenski-sanitarno ispravna voda za piće moraju se najznačajnija izvorišta Vukovića vrelo i Veliko vrelo urediti do pune funkcije prema standardima za ovakvu vrstu objekata. Time će se bitno poboljšati uvjeti eksploatacije, a količina zahvata na ovim izvorištima znatno će se povećati što je naročito značajno za rješenje vodoopskrbe u narednom planiranom razdoblju.

Za potrebu izrade ove prostorne dokumentacije, a u svezi s rješavanjem vodoopskrbe cjelokupnog područja općine Kijevo korišteni su podaci iz već izrađene i prihvaćene projektne dokumentacije u kojoj je razrađeno rješenje i razvoj vodoopskrbe i znatno šireg područja ovog dijela Šibensko-kninske županije, tj. područje općine Civljane, Vrlike i dijela područja grada Knina.

Obzirom na zastoj razvoja naselja i gospodarstva uslijed ratnih razaranja tijekom Domovinskog rata na ovom prostoru realna je pretpostavka da u narednom planskom periodu neće doći do povećanja potrošnje vode u odnosu na predviđene količine iz postojeće projektne dokumentacije.

Dostatne količine kvalitetne pitke vode osigurati će se tek potpunom izgradnjom prihvaćenog vodoopskrbnog sustava šireg prostora koji će najvećim dijelom koristiti vode s izvorišta rijeke Cetine. Po potrebi uključiti će se i novi perspektivni zahvati u ovaj vodoopskrbni sustav, za što treba prethodno izraditi odgovarajuću projektnu dokumentaciju.

U smislu osiguranja dovoljnih količina pitke vode potrebno je voditi računa o zaštiti vodnog dobra (bujice, izvori i tok rijeke Cetine i drugi vodni potencijali), a svi potrebni zahvati moraju biti u skladu sa mogućnostima vodnih resursa, prirodnim datostima lokacije i zakonom definiranim uvjetima za njihovu realizaciju.

ODVODNJA

U sadašnjem trenutku teško je predvidjeti skoriju izgradnju primjerenog sustava u svezi sa sakupljanjem, pročišćavanjem i dispozicijom otpadnih voda na području općina Civljane.

Međutim donošenje relevantnih zakonskih propisa, potpisivanje međunarodnih konvencija o zaštiti voda i planirani razvoj gospodarstva postaviti će problem pročišćavanja otpadnih voda i zaštite okoliša prioritetnim za rješavanje na cijelom području Republike Hrvatske, a u cilju da se utvrđena, odnosno propisana kvaliteta svakog pojedinog vodotoka održi u skladu s postojećim zakonskim propisima.

Zbog blizine rijeke Cetine kao vrlo vrijednog hidrološkog resursa mora se za širi pripadajući prostor Šibensko-kninske županije planirati kvalitetan način odvodnje otpadnih voda.

Na području općine Civljane, obzirom na planirani razvoj naselja i ekonomske mogućnosti, treba u konačnosti realizirati razdjelni sustav odvodnje, koji će činiti

jedinstvenu funkcionalnu cjelinu budućeg sustava odvodnje pripadajućeg šireg područja s jednim zajedničkim uređajem za pročišćavanje.

Do izgradnje konačnog sustava odvodnje svi novi i postojeći objekti na prostoru II zone sanitarne zaštite izvorišta moraju rješavati odvodnju svojih otpadnih voda sakupljanjem u nepropusne sabirne jame, te odvoženjem sakupljenih otpadnih voda iz nepropusnih sabirnih jama do najbliže izgrađenog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (npr. u Sinju ili Trilju), a nakon izgradnje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda u Civljanima na lokaciju tog izgrađenog uređaja.

Do izgradnje konačnog sustava odvodnje svi novi i postojeći objekti na prostoru III zone sanitarne zaštite izvorišta moraju rješavati odvodnju svojih otpadnih voda sakupljanjem istih u kvalitetno izgrađenim i vodonepropusnim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje (septičke jame) ili preko biopročistača.

VODOTOCI

U smislu zaštite od štetnog djelovanja voda (poplava) u širem slivu, na vodotoku Cetina i ostalim bujičnim tokovima moraju se, gdje je potrebno, izgraditi objekti koji će spriječiti ili umanjiti njihovo štetno djelovanje. Tako se moraju izgraditi razne pregrade, uzdužne građevine, zaštita pokosa od erozije, kinetiranje korita, kao i odgovarajući biološki radovi u slivu radi smanjenja protoke, a samim time i erozije ugroženih površina.

3. PLAN PROSTORNOG UREĐENJA

Područje općine Civljane je pogranično područje uz državnu granicu prema Republici Bosni i Hercegovini, potom ruralno područje, također i brdsko-gorsko područje. Navedene karakteristike ga definiraju u odnosu na prostor Šibensko-Kninske županije u cjelini, a ujedno sugeriraju značaj i način njegovog prostornog razvoja.

Prostorna dispozicija i kvaliteta prostora u širem smislu je uvjetovala njegovu demografsku stagnaciju, a nakon Domovinskog rata i značajno nazadovanje uslijed migracijskih tokova započetih ratnim djelovanjem, potom uvjetovanih socijalno-gospodarskim problemima, a također i trendom deruralizacije sličnih prostora u županiji.

Značaj ovog prostora u kontekstu županije (i šire) je njegov pogranični položaj, te mogućnosti koje pružaju njegove ruralne i brdsko-gorske karakteristike. To znači da se moraju poboljšati demografske prilike na ovom području, pri čemu će odlučujuću ulogu imati razvoj poljoprivrednih i stočarskih djelatnosti. Jedan od oblika korištenja poljoprivrednih i stočarskih resursa ovog područja može biti proizvodnja zdrave hrane za hrvatsko i europsko tržište.

Gospodarska proizvodnja također mora pratiti razvoj poljoprivrede i stočarstva u smislu prerade proizvedenih sirovina, a također i drugih prirodnih resursa, primjerice bogatih vodnih zaliha. Svojom djelatnošću ne smije zagađivati okoliš.

Demografskim oživljavanjem ovo područje će privući određeni broj žitelja iz drugih područja županije, dijelom će se ublažiti demografski problemi obalnog područja i gradova, a ravnomjernije rasporediti demografski potencijal na prostoru cijele županije.

3.1. ORGANIZACIJA PROSTORA I OSNOVNA NAMJENA I KORIŠTENJE POVRŠINA

Na prostoru općine Civljane se nalaze naselja Civljane i Cetina sa zaseocima. Naselja su pretežno smještena uz plodni dio prostora općine, te sa velikim zaleđem pogodnim za stočarstvo. To su ujedno osnovne djelatnosti na kojima počiva gospodarska osnova općine - poljoprivreda i stočarstvo. Uz spomenute površine u općini nalazimo i šumske površine, a također neplodne i neobrađene površine.

Prometnu okosnicu općine čini državna cesta D1 (glavni pravac Zagreb-Split), te županijska cesta Ž6083 (Kijevo-Civljane).

Planska slika općine Civljane u skladu sa prethodnim kratkim opisom organizacije prostora izgleda ovako:

naselja Civljane i Cetina (veći dio stanovništva općine) je smješten uz rijeku Cetinu i postojeće prometnice. Uz rijeku Cetinu se nalazi i vrijedno poljoprivredno tlo,

većinom obrađeno, a zadnjih godina dobrim djelom zapušteno. U sjeveroistočnom dijelu općine, na obroncima Dinare nalazimo na neplodno i nekvalitetno tlo donekle pošumljeno, a pretežno obraslo niskim i nekvalitetnim raslinjem.

Stanovanje se i nadalje planira u okviru dosadašnjih građevinskih područja naselja u kojima ima dosta prostora za moguću novu izgradnju. Jedino novo građevinsko područje se planira u blizini državne ceste D1. Poljoprivredne površine se također planiraju na dosadašnjim prostorima, dakle uz rijeku Cetinu, te između naselja i zaseoka. Prostorni resursi poljoprivrednih površina su također dostatni za planirani broj stanovnika, a prioritetno se planom upućuje na revitalizaciju zapuštenih površina. Prostor koji se ne može koristiti za poljodjelske aktivnosti, dakle manje kvalitetne površine sjeveroistočnog dijela općine će se koristiti za stočarstvo, pretežno ovčarstvo.

Uz navedene primarne djelatnosti uz građevinska područja naselja se planiraju i druga građevinska područja u kojima bi se ostvarili gospodarski i turističko-ugostiteljski sadržaji, a u skladu sa prirodnim mogućnostima planiranog prostora.

3.1.1. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA

Građevinska područja naselja su planirana u zoni postojećih naselja na način da se integrira rahla izgrađena struktura u čvršću urbanu cjelinu, sve na površinama koje će omogućiti dosadašnji način korištenja prostora, a ujedno i realizaciju svih potrebnih sadržaja koje mora imati središte općinskog ranga.

Prijedlogom organizacije površina građevinskih područja naselja osigurano je dovoljno površina za dalji razvoj i širenje naselja. Ove zone definiraju prostor unutar kojeg je dozvoljena izgradnja i uređenje prostora na način da se uz stanovanje kao osnovnu namjenu mogu odvijati i druge djelatnosti sukladne osnovnoj, imajući pri tome u vidu nesmanjenu kvalitetu stanovanja.

Shodno tome unutar ovih područja moguće je uz stanovanje organizirati ugostiteljstvo, trgovinu, uslužne djelatnosti, kulturne sadržaje, javne sadržaje, sportske aktivnosti te poljodjelstvo unutar okućnica stambenih parcela.

Osim postojećih prirodnih resursa planom se planira i značajnije korištenje prostora u smislu gospodarskog razvoja općine, a sukladno mogućnostima prostora.

Tako se planiraju dvije gospodarske zone ne veće od 5 ha, jedna u dijelu naselja Civiljane na lokaciji Bržica, a druga u dijelu naselja Cetina na lokaciji Lukovac. Ove gospodarske zone su zamišljene kao nadopuna osnovnim djelatnostima, dakle poljoprivredi i stočarstvu, a također i za moguće korištenje drugih prirodnih resursa, u prvom redu vodnog potencijala (punionice vode).

U tom smislu se također planira i manja turistička zona uz izvor rijeke Cetine (Veliko vrilo).

U skladu sa prirodnim potencijalom i mogućnostima planiranog prostora, a također u skladu sa planom višeg reda (Prostorni plan uređenja županije Šibensko-kninske), planirano je jedno eksploatacijsko polje, kao i jedan istražni prostor mineralnih sirovina za eksploataciju arhitektonsko-građevinskog kamena.

Uz rijeku Cetinu na lokaciji Batica je planirano i manje ribouzgajalište.

Predložena veličina građevinskih područja osigurava skladan prostorni razvitak, respektirajući očuvanje ambijentalnih i prirodnih vrijednosti te zaštite voda i izvorišta i poljoprivrednog zemljišta.

Razmještaj i veličina građevinskih područja određen je temeljem slijedećih kriterija:

- postojeća izgrađenosti i odnos prema poljoprivrednim površinama
- očekivano demografsko kretanje
- mogućnosti komunalnog opremanja
- prirodni i stvoreni faktori ograničenja u prostoru

Kriterije i uvjete koje je potrebno poštivati striktno su definirani kroz uvjete za gradnju i uređenje prostora u građevinskim područjima naselja unutar provedbenih odredaba koje su sastavni dio ovog plana.

Granice građevinskog područja određuju se u granicama katastarskih čestica, iznimno gdje to nije moguće (velike katastarske parcele ili velike izdužene parcele) definiraju se tako da je povučena crta razgraničenja ujedno element po kojoj treba izraditi novi parcelacijski elaborat.

3.1.2. ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA

Red. broj	Naziv županije/općine/grada OPĆINA CIVLJANE	Oznaka	Ukupno ha	% od površine općine	stan/ha ha/stan*
1.0.	ISKAZ PROSTORNIH POKAZATELJA ZA NAMJENU POVRŠINA				
1.1.	Građevinska područja ukupno/ - izgrađeni dio GP - neizgrađeni dio GP	GP	187 151 36	2,25 - -	8,94 - -
1.2.	Izgrađene strukture van građevinskog područja - gospodarska (industrija, zanatstvo) - turizam - eksploatacijska polja	I T1,T2 E3, Ex	76 10 1 65	0,91	-
1.3.	Poljoprivredne površine ukupno	P	-	-	-
1.4.	Šumske površine ukupno	Š	-	-	-
1.5.	Ostale površine ukupno		-	-	-
	OPĆINA UKUPNO		8328	100	4,98*

3.2. PRIKAZ GOSPODARSKIH I DRUŠTVENIH DJELATNOSTI

Prilikom definiranja pojedinih prostornih zona diferencirale su slijedeće zone moguće izgradnje:

- građevinska područja naselja

- gospodarska namjena – proizvodna (proizvodno poslovna zona)
- turističko-ugostiteljska namjena
- pojedini sadržaji izvan građevinskih područja – eksploatacija mineralnih sirovina

Planom predložena namjena i način korištenja prostora daju prikaz utvrđene koncepcije prostornog uređenja, odnosno jasnu sliku temeljnih prostornih djelatnosti.

Slijedom toga na predloženoj namjeni površina dominiraju poljoprivredne površine, pašnjaci, proizvodno poslovne zone, turističko-ugostiteljska zona i građevinska područja naselja integrirana u kompaktnu urbanu cjelinu.

Proizvodno poslovne zone unutar granica ovoga plana zamišljene su kao servisno, proizvodno, poslovne unutar kojih će se naći manji pogoni čiste industrije i uslužnih djelatnosti. Uvjeti uređenja i izgradnje unutar ovih zona trebaju odgovarati strogim uvjetima zaštite prostora tako da korištenje ovih zona ne utječe negativno na okoliš.

Potrebe gospodarskog razvitka općine Cijlpane uvjetuje da se prije organizaciji uređenog prostora koji može prihvatiti nove gospodarske sadržaje i osigurati prostor za razvitak radnih funkcija. Samim tim, ocjenjuje se da bi radne zone mogle imati veliki utjecaj na poticanje gospodarskog razvitka ovoga kraja.

Realizacija pojedinih sadržaja unutar planiranih zona mora imati čvrstu osnovu na prirodnom potencijalu planiranog prostora.

Također u skladu sa prirodnim datostima prostora uz atraktivno Veliko vrelo (izvor Cetine) planira se manja turistička zona. U njoj se predviđa izgradnja hotela ili manjeg turističkog naselja, a kapacitet joj ne smije biti veći od 100 ležaja, kao i ukupna površina od 1,0 ha. Osnovna namjena zone je da zadovolji potrebe za turističko-ugostiteljskim kapacitetima. Razvoj turizma na području općine Cijlpane temeljit će se također na revitalizaciji i očuvanje starih ambijentalnih jezgri te na očuvanju i oplemenjivanju prirodnog ambijenta.

Realna osnova realizacije turističke zone se ogleda kroz niz atraktivnih prirodnih i kulturnih znamenitosti prostora uz rijeku Cetinu i šire.

Izvan planiranih građevinskih područja moguća je i realizacija ribogojilišta, te eksploatacijskog polja i istražnog prostora mineralnih sirovina – arhitektonsko-građevnog kamena. Vidimo da je osnova utvrđivanja spomenutih sadržaja ponovo prirodni potencijal prostora. Kao i drugi gospodarski sadržaji i ovi moraju biti u skladu sa strogim uvjetima zaštite prostora, a njihova realizacija i korištenje u skladu sa potrebom gospodarskog razvoja prostora u cjelini.

Ribogojilište ne smije imati veći kapacitet od 50 t godišnje salmonida.

Realizaciji spomenutih sadržaja mora prethoditi izrada studije utjecaja na okoliš.

Poljoprivredne površine utvrđene su na temelju pedoloških i proizvodno ekoloških karakteristika zemljišta. Razvoj poljoprivredne proizvodnje treba očekivati kod

većine gospodarstava. Imajući u vidu da su područja bila pod izraženim utjecajem ratnih razaranja nužan je povratak stanovništva kako bi prirodni resursi bili iskorišteni.

U bližoj budućnosti ne bi trebalo očekivati bitnije promjene u strukturi vlasništva zemljišta, prvo jer je posjed relativno mali i drugo, jer domaćinstva imaju uspostavljenu strukturu proizvodnje, koja nije namijenjena prvenstveno tržištu. Zaseoci locirani oko polja trebali bi se tretirati kao jezgre organizacije poljoprivredne aktivnosti. Na taj način njihov status bi bio reguliran kao građenje van građevinskih područja naselja u svrhu poljoprivredne proizvodnje.

Ipak, razvojem poljoprivrednih djelatnosti i otvaranjem širem prostoru proizvođači bi se mogli više približiti tržištu, pogotovo u smislu proizvodnje zdrave hrane. Iako kapaciteti nisu preveliki, doprinijeli bi napredovanju prostora u cjelini.

Stočarska proizvodnja uz poljoprivrednu bit će značajna grana za razvoj ovoga kraja, imajući u vidu da je prije drugog svjetskog rata na ovom području uzgajano oko 40 000 ovaca. Uz novi pristup stočarskoj proizvodnji te korištenjem najnovijih dostignuća, moguće je u današnje vrijeme uzgajati 20 000 – 30 000 ovaca i koza.

Šumske površine imaju prvenstveno namjenu očuvanja temeljne prirodne ravnoteže, zaštite prostora i prirodnih potencijala te da podignu estetsku vrijednost krajolika u prilog razvitka turizma i rekreacije. Površine pod šikarama stočari su koristili za pašu i brst u ekstenzivnom stočarstvu, te će one i nadalje zadržati tu funkciju. One se nalaze na svim područjima općina.

3.3. UVJETI KORIŠTENJA, UREĐENJA I ZAŠTITE PROSTORA

Zaštita, racionalno korištenja prostora i unapređenje čovjekova okoliša jedan je od temeljnih zadataka i osnovnih ciljeva prilikom izrade prostornog plana i planiranja na način da se u prostoru osigura održivi razvitak tj. onaj razvitak koji ne dovodi do propadanja i iscrpljivanja prirodnih resursa, a koji razvitak čine mogućim.

Prednost treba dati stimuliranju onih razvojnih djelatnosti za koje određeni prostor, po prirodnim vrijednostima, nasljeđu i ljudskom potencijalu pružaju optimalne uvjete i onih koje unapređuju i štite okoliš.

Prostor općine Civljane na sreću je relativno očuvane prirodne sredine čiji su temeljni prirodni resursi (voda, tlo, zrak) u dobrom stanju.

Takva situacija nije rezultat razvijene svijesti o neophodnoj brizi i spoznaji o potrebi zaštite prostora, koliko o slaboj razvijenosti prostora u pogledu proizvodnih pogona, privrednih objekata i sl.

Stoga u daljnjim aktivnostima za racionalno korištenja prostora i unapređivanje čovjekova okoliša potrebno je nastojati uskladiti sve zahvate i intervencije u prostoru s uvjetima koje zahtijevaju zaštitu prostora.

Drugi vid je isticanje posebnih vrijednosti sredine koje se naglašavaju i stavljaju pod poseban režim korištenja odnosno isključuju od nekih oblika korištenja.

Sukladno tome ciljevi zaštite osobito vrijednih resursa su:

- zaštita i očuvanje svih poljoprivrednih površina
- zaštita i očuvanje svih vrijednih šumskih prostora
- očuvanje rezervi podzemnih voda na čitavom prostoru općine Cijljane
- očuvanje čitavog prostora zraka od svih negativnih utjecaja i zagađivača, koji bi mogli negativno utjecati na stabilnost atmosfere

Što se pak tiče planiranja i dimenzioniranja potrebnih (novih) sadržaja u prostoru, ono se također mora odvijati u skladu sa mogućnostima prostora a prema određenim kriterijima:

Temeljni kriteriji za određivanje građevinskih područja su:

- racionalno i svrhovito korištenje prostora u skladu sa njegovom postojećom strukturom i predispozicijama
- očuvanje i unapređenje postojećih vrijednosti okoliša

Faktori koji određuju formiranje građevinskih područja su:

- trendovi demografskih kretanja
- trendovi gospodarskog razvitka
- uvjeti neophodne komunalne opremljenosti

Faktori ograničenja kod određivanja građevinskih područja su:

- zemljišta koja se koriste kao poljoprivredna
- šumska zemljišta
- koridori za infrastrukturu
- zemljišta sa nepovoljnim prirodnim karakteristikama
- zaštitne zone izvora Vukovića vrelo

Kriteriji za određivanje građevinskih područja izvan naselja

Sukladno postavkama Plana građevinska područja izvan naselja su proizvodne zone i turistička zona. Pod pojmom proizvodnih zona izvan građevinskog područja naselja ovim planom definirane su gospodarske zone.

Gospodarske zone (gospodarska namjena)

Izvan građevinskih područja, a u planiranim gospodarskim zonama mogu se formirati manje radne zone uz pretpostavku čiste tehnologije. Sadržaji u okviru ovih zona moraju biti pretežno proizvodni (manji industrijski kapaciteti), a potom i poslovni-pretežno trgovački (veći trgovački sadržaji). Preporuča se realizacija sadržaja u skladu sa potrebama obrade poljoprivrednih proizvoda, te ostalih prirodnih sirovina (npr. voda), a potom prodaja istih u okviru trgovačkih kapaciteta.

Turistička zona

Kapacitet zone je limitiran iz razloga poštivanja prirodnog okružja i urbanog mjerila naselja Cetine u čijoj blizini se nalazi. Zaštita okoliša od utjecaja realiziranih sadržaja u zoni mora biti na visokom nivou već i zbog blizine izvorišta rijeke Cetine.

Sadržaji van građevinskih područja

Sadržaji ribnjaka, eksploatacijskog polja i istražnog prostora mineralnih sirovina moraju se također realizirati u skladu sa mogućnostima prostora, uz maksimalnu zaštitu okoliša, te u skladu sa propisanom zakonskom regulativom.

Kriteriji za gradnju na poljoprivrednom zemljištu

Na poljoprivrednim površinama poljoprivredni proizvođači mogu graditi samo pojedinačne objekte i to:

- građevine za pohranu poljoprivrednih strojeva i alata, te poljoprivrednih proizvoda, kao i građevine za čuvanje voćnjaka i vinograda
- građevine za sklanjanje stoke i preradi
- građevine za uzgoj stoke i peradi
- staklenici i plastenici
- građevine za preradu primarne poljoprivredne proizvodnje
- građevine za veleprodaju poljoprivrednih proizvoda

Preporuča se proizvodnja ekoloških proizvoda na tradicionalan način sa minimalnom upotrebom kemijskih proizvoda u proizvodnom procesu.

Kriteriji za gradnju na šumskom zemljištu

Šumarstvo na ovom području nema veliko komercijalno značenje, ali zato ima veliku ekološku vrijednost.

Gradnja infrastrukturnih i gospodarskih objekata na području šuma, odnosno šumskog zemljišta mora se usmjeravati na manje vrijedne zone kao što su neobrasla zemljišta i kamenjari, djelomično obrasla šumska zemljišta i šikare i lošije šume.

GRADITELJSKA POVIJESNO-KULTURNA BAŠTINA

Na prostoru općine Cijljane nalazimo spomenike kulturne baštine: arheološke zone - Cetina (vrela), arheološke lokalitete - prethistorijske, antičke i srednjovjekovne nekropole (Jojići, kuće Crnomarkovića, kuće Blešića, kuće Kulerića, vrelo Lene, Kotluša), ruralne cjeline i područja etnografskog značaja - zaseoci Preočani, Vranješi i Kneževići, obrambenu građevinu - Glavaš kod Uništa, gospodarske građevine - Mlinica u Kotlušama i Mlinica u Vukovićima, sakralnu građevinu - prethistorijski i izrazito značajni ranosrednjovjekovni nalazi uz Crkvu Sv. Spasa. O njima treba kontinuirano skrbiti sukladno Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, vodeći računa da se radi o vrijednoj spomeničkoj baštini i kulturnom blagu.

Treba istaknuti da su upravo spomenici kulture jedini u potpunosti neobnovljivi resurs, te da jednom uništeni ne mogu biti obnovljeni.

Povijesno-kulturni značaj pojedinih građevina njihov je integralni dio, no estetski utisak, a samim tim i valorizacija spomenika, uvelike ovisi o okruženju zbog toga prilikom lociranja novih građevina i zona, odnosno rekonstrukcije starih, treba voditi računa da se sačuvaju postojeće ambijentalne cjeline. Budući da je opća intencija ovog prostornog plana očuvanje ambijentalnih vrijednosti, te u smislu

daljnje valorizacije spomenika, nužno je provesti konzervatorske zahvate u smislu njihova očuvanja, odnosno sanacije neprimjerno rekonstruiranih građevina.

OKOLIŠ

Funkcionalna podjela, uz respektiranje zahtjeva zaštite okoliša, posebno voda i izvorišta predstavlja temelj za buduće korištenje i uređenje prostora općine Civljane. Osnovni elementi okoliša zrak, voda, šume, polja, atraktivni pejzaži i slobodni prostori zajedničko su dobro svih stanovnika. Stoga će se buduće korištenje i uređenje prostora zasnivati na valorizaciji osnovnih prirodnih potencijala prostora i to na način:

- da se prostori oko izvorišta i rubova plodnih polja koriste za specifične vidove turizma i rekreacije
- da se postojeća naselja (zaseoci) koriste u cilju unapređenja i poticanja razvoja poljoprivrede i stočarstva na način da se na poljoprivrednim površinama mogu graditi stambeni objekti u funkciji poljoprivredne proizvodnje, te gospodarski objekti na propisanim udaljenostima uz ispunjavanje strogih kriterija zaštite okoliša
- poljoprivredne površine predstavljaju zone bez mogućnosti promjene namjene na kojima je potrebna preparcelacija te izvođenje melioracijskih radova
- područja pogodna za stočarstvo već su tradicijski određena i obuhvaćaju planinske udoline Dinare

Ratna razaranja i štete prouzročene njima, budući da su znatna na ovim područjima, predstavljaju prioritetne ciljeve obnove razorenog prostora i uspostavljanja života u njemu. Istovremeno obnova ne mora značiti u svim slučajevima vraćanje na predratne situacije i stanja na terenu. Naprotiv, tragične posljedice treba iskoristiti na način da se prilikom obnove vodi računa o ispravicima grešaka iz prethodnog perioda kako sa stajališta namjene prostora i planiranih veličina. Ratna zbivanja su i na poljoprivrednim površinama prouzročila određene negativne posljedice. Naime, samim tim što stanovništvo nije bilo u mogućnosti obrađivati i održavati poljoprivredne površine došlo je do propadanja i zapuštanja obradivih površina i njihovih kultura.

Prioriteti zaštite okoliša naročito se odnose na:

- tlo i poljodjelske površine te način korištenja
- podzemne vode i izvorišta te način korištenja
- otpadne vode i način njihovog rješavanja
- definiranje proizvodnih djelatnosti u proizvodno poslovnim zonama u odnosu na njihov utjecaj na tlo, vodu i zrak

Navedeni prioriteti i planom definirani kriteriji zaštite prostora imaju temeljni cilj da kroz primjenu odredaba omoguće daljnji planski razvoj prostora prema utvrđenoj namjeni na način osiguranja optimalnog stupnja čistoće zraka, vode, tla i prirodnog okruženja.

Poštivanjem navedenih uvjeta sukladno planskim smjernicama osigurat će se zaštita prirodnih vrijednosti i unapređenje stanja okoliša.

Također sa ciljem očuvanja ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša, a temeljem Zakona o zaštiti okoliša, jedinice lokalne samouprave i uprave dužne su organizirati, financirati i unapređivati poslove zaštite okoliša koji su regionalnog i lokalnog značaja.

Zaštita okoliša jedinica lokalne samouprave i uprave obuhvaća:

- osiguranje uvjeta za provođenje programa zaštite okoliša
- pripremu i provođenje sanacije kada je to njezina obveza
- osiguravanje praćenja stanja okoliša (monitoring) i mjerenje imisija kada je to njezina obveza
- osiguravanje uvjeta za vođenje katastra onečišćenja okoliša, očevidnika o stanju okoliša, o mjerama zaštite okoliša, i načina obavještanja javnosti
- provođenje drugih mjera sukladno Zakona o zaštiti okoliša i posebnim propisima.

U cilju zaštite i očuvanja ekološke stabilnosti i vrijednih dijelova okoliša potrebno je primijeniti sljedeće zakone:

- Zakon o zaštiti okoliša
- Zakon o zaštiti zraka
- Zakon o zaštiti od buke
- Zakon o zaštiti prirode
- Zakon o zaštiti od požara
- Zakon o šumama
- Zakon o poljoprivrednom zemljištu
- Zakon o vodama
- Zakon o otpadu

Zaštita osnovnih elemenata prirodnog okoliša temelji se na naprijed iznesenim postavkama te stoga treba posebnu pažnju obratiti cilju zaštite voda i tla od zagađenja.

Svi vodotoci na području općina Civljane moraju se zaštititi, a prije svega misli se na obnovu i sanaciju postojećih bunara, podzemnih voda, voda ponornica u smislu očuvanja čistoće i postignutog higijenskog nivoa u cilju zaštite voda i tla od zagađenja. Svi javni i privredni objekti moraju imati internu kanalizaciju izgrađenu i održavanu na način da sakupe svu onečišćenu vodu, pročiste je do propisanog sastava, te eliminiraju razlijevanje vode po okolnim površinama.

U svezi mjera zaštite tla od umjetnih gnojiva u poljoprivredi neophodno je uspostaviti i vršiti mjerenja i ispitivanja uzoraka zemljišta radi poduzimanja potrebnih mjera preventive i sanacije.

Problem sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda riješiti na način da se sve vode sakupljaju u vodonepropusne septičke jame ili pročišćavaju bioročistačima..

Onečišćenje zraka vezano za ovo područje možemo zanemariti te stoga zaštita zraka od onečišćenja ne predstavlja na ovom prostoru ozbiljan problem.

Kako je istaknuto stupanj zagađenosti prirodne sredine je u granicama zadovoljavajućih okolnosti.

Na ovom prostoru treba naročito voditi računa o temeljnim prirodnim resursima, a to je plodno tlo i krško podzemlje pitke vode.

Stoga je ekološka stabilnost promatranog područja u uskoj vezi sa zaštitom prostora, odnosno očuvanju prirodnih vrijednosti pojedinih lokaliteta.

Poštivanjem odredbi prostornog plana u pogledu zaštite prostora kao i moguća namjena pojedinih zona osnovni je uvjet za formiranje skladne i prirodne cjeline. U tako organiziranom i oblikovanom okolišu moći će se ostvariti značajna ekološka stabilnost.

3.4. RAZVOJ INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

PROMET

Na temelju čl. 5. stavka 2. Zakona o javnim cestama i Odluke o mjerilima za razvrstavanje javnih cesta, donesena je odluka o razvrstavanju cesta na:

1. državne
2. županijske
3. lokalne

Na području općine Civljane prema ovoj podjeli glavna cesta je dosadašnja magistralna cesta M-6, sada državna cesta D1 (granični prijelaz Macelj (granica sa Republikom Slovenijom) - Zagreb - Karlovac - Gračac - Knin - Brnađe - Split) ukupne duljine 439,1 km. Budući da državna cesta dijelom prolazi kroz naselje Civljane, te da su na nju spojene druge nerazvrstane ceste i putovi, potrebno je u danjem korištenju iste ostvariti uvjete za njeno bolje i sigurnije korištenje, a primjenom ispravnih tehničkih rješenja, poglavito na spojevima cesta, te u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima i normativima.

Ostali već izgrađeni cestovni pravci uz određene rekonstrukcije prekategoriizirani su u:

- županijska cesta (Ž6083)... Kijevo (D1) - Milaši – Cetina i županijska cesta (Ž6082)... Siverić - Vrlika – Ježević

- lokalna cesta L65030
- ostale nerazvrstane ceste i putovi

Za niže kategorije cestovne mreže predviđeno je da se mreža prometnica utvrdi na temelju planske dokumentacije detaljnijeg stupa razrade (detaljni plan uređenja naselja).

Današnje stanje cestovne mreže u cjelini ne zadovoljava, stoga se sugerira korekcija nepovoljnih građevinskih elemenata trasa, prvenstveno na mjestima gdje su prometne nezgode najčešće (proširenja profila ceste, povećanje horizontalnih i vertikalnih radijusa, modernizacija (asfaltiranje) preostalih važnijih cesta sa tucaničkim kolnikom).

Za potrebe poljoprivredne proizvodnje i osiguranja potpunijeg korištenja poljoprivrednih resursa krčenje i rekonstrukcija gospodarskih putova.

Za sigurniji pješački promet uz glavnu cestu D1 moraju se izgraditi odgovarajući nogostupi kroz naseljene dijelove.

Također je potrebno uvesti, a postojeće poboljšati lokalne autobusne veze te povećati broj veza i učestalost polazaka prema naseljima gradskog karaktera. To će zahtijevati izgradnju autobusnih stajališta koja moraju na dijelu glavne ceste biti izvan kolnika. Također radi osiguranja prometa i sigurnosti ljudi unutar naselja utvrđuju se širine zaštitnih pojaseva uz postojeće prometnice od vanjskog ruba zemljišnog pojasa.

TELEKOMUNIKACIJSKI PROMET

Tijekom mjeseca ožujka 1997.g. postavljena je nova digitalna telefonska centrale "Ericson" u Kijevu koja zasad opslužuje i prostor općine Civljane. To je centrala kapaciteta od 514 brojeva sa mogućnošću dogradnje od 2000 brojeva. Također je postavljena i telekomunikacijska centrala u mjestu Glavaši.

Ovim radovima dat je dobar temelj i mogućnost daljnjeg proširivanja telefonske mreže koja će se razvijati shodno potrebama – povratku i gospodarskom razvoju. U slučaju potrebe moguća je izgradnja i telefonske centrale u Civljanima.

Ovdje trebamo posebno naglasiti nedavni prolaz optičkog kabela kroz općinu Kijevo i Civljane, duž nove dionice D-1. Ugradnjom tog kabela realizirana je znatno kvalitetnija telekomunikacijska mreža na području općina Kijeva i Civljana.

Posebnu pažnju pri proširivanju trebalo bi posvetiti gospodarskim zonama i turističkoj zoni koje bi trebala biti i glavni pokretač svekolikog razvoja ovog područja, te značajni korisnici telekomunikacijskog sustava.

Ovim bi promatrano područje konačno dobilo adekvatnu telekomunikacijsku vezu kako međusobnu tako i sa ostalim dijelovima Hrvatske i Svijeta.

ELEKTROOPSKRBA

Blizina općina Kijevo i Civljane upućuje na integralnu analizu njihova elektroopkrbnog sustava iz čega proizlazi sljedeće:

Samu procjenu potrošnje bazirali smo na statističkim podacima o broju domaćinstava i ljudi u skladu sa popisom stanovništva iz 1991.g.. (Tablica 1.)

Što se tiče područja Cetine i Civljana razmatrat ćemo ih također po statističkim podacima s tim da će se kasnija obnova i revitalizacija tog prostora odvijati prema naknadnim zahtjevima i potrebama.

		Broj stanovnika	Broj Stanova i domaćinstava
1.	CETINA	853	238
2.	CIVLJANE	819	212

Tabela 1.

3.	KIJEVO	1261	336
	UKUPNO:	2933	786

*- Izvor: Podaci iz popisa stanovništva 1991 g.

Ostala potrošnja odnosi se na:

- školu i poglavarstvo, HPT, dućani, javna rasvjeta i sl.
- dvije gospodarske zone od po 5ha
- jednu turistička zona od 1ha
- jedno eksploatacijsko polje i istražni prostor mineralnih sirovina(arhitektosko-građevinski kamen)

Za općinu Civljane tj. za 450 domaćinstava:

Računajući vršno opterećenje domaćinstava sa normativom **SB3** (kuhanje + aparati) tj. 3460 kWh/god tj. računajući po slijedećoj formuli:

$$P_n = 0,39 * n + 1,95 * \sqrt{n} : \quad n\text{-broj domaćinstava,}$$

dolazimo da očekivano vršno opterećenje za domaćinstava iznosi oko 216 kW.

Ostala potrošnja na 0,4 kV kreće se:

- škola i poglavarstvo, HPT, dućani, javna rasvjeta i sl.	60 kW.
- dvije gospodarske zone od po 5ha	700 kW
- jednu turistička zona od 1ha	100 kW
- jedno eksploatacijsko polje i istražni prostor mineralnih sirovina(arhitektosko-građevinski kamen)	200 kW

Vršno opterećenje industrijskih zona ako računamo po formulama uvažavajući standardne vrijednosti koeficijenta istovremenosti i izgrađenosti industrijskih zona dolazimo do ekstremno velikih iznosa koji se u praksi neće ni ostvariti. Prema sadržajima koji će se na tim područjima odvijati (vezani za proizvodnju mliječnih proizvoda, kamenolom, mali prerađivački pogoni, sportski tereni, apartmani, skladišta, vodo zahvati i sl.) procjenjujemo da će zbirno vršno opterećenje opterećenje za općinu Civljane biti do 1,3 MW.

Glede sadašnjeg stanja u kojem je dio područja nenaseljen i općeg trenda iseljavanja ljudi prelaskom u veće gradove s ciljem zaposlenja dolazimo do spoznaje da će se u narednom periodu na ovom području smanjivati broj ljudi.

Ulaganjem u ovaj prostor i aktiviranjem industrijske i turističke zone (koji bi se ovim planom mogao i aktualizirati) moglo bi dovesti do stagnacije iseljavanja i čak uvjetovati i njegovo povećanje u daljnjem periodu.

Uvažavanje općeg trenda budućeg razvitka – rasta potrošnje električne energije koji na razini HEP-a iznosi 4% ili udvostručenje svakih 17,5 godina. Taj broj u našem slučaju odnosit će se na prosječan rast elektroenergetskog standarda domaćinstva a ne na stvarni porast domaćinstava.

Veliki problem adekvatne elektrifikacije ovog područja je njena razvedenost i to kako građevne tako i industrijske tj. turističke.

Iz toga proizlazi:

VN dio

U konačnici rekonstruiranja na VN dijelu trebalo bi ovo područje prestati biti "krajnji istočni dio" dobivši osobni izvor električne energije napona 35/20 kV (110/20 kV) koji bi kao čvrsta energetska točka bila locirana na međi između industrijske i građevne zone. Time bi dugoročno i kvalitetno bile riješene energetske potrebe ovog područja.

Izbor naponskog nivoa trebalo bi razmotriti u fazi projektiranja s tim da se treba voditi računa o stvarnim potrebama i orijentaciji na novi jedinstveni sustav distributivnog napona 110-20-0,23/0,4 kV.

Pri tom prijelazu potrebno je maksimalno iskorištavati postojeće objekte.

- VN dio potrebno je potpuno rekonstruirati i to etapno:

- A) Rekonstruiranje VN dalekovoda izvoda iz TS 35/10 kV "VRLIKA" sa potpunim prelaskom na 20 kV naponski nivo.
Time bi se poboljšali energetske parametri i omogućio veći prijenos energije u promatrano područje.
- B) Izgradnja prstenaste mreže sa rasklopištima kojim bi se osiguralo sigurno-pouzdan napajanje VN naponom s bilo koje strane. Novi izvod iz TS 35/10(20)kV "VRLIKA"
- C) Time bi potrošači dobili sigurnu opskrbu električne energije što će biti izrazito važno za industrijsko i turističko područje tim više jer potencijalnim investitorima je za odluku o ulaganju važna riješena infrastruktura. Izgradnjom novog prolaznog objekta 35/20 kV (110/20 kV) s vezom na Knin i Vrliku pri čemu bi se trebao izgraditi novi VN dalekovod 35 (110) kV. Novom trafostanicom 35/20 kV (110/20 kV) sa rasklopištem bi se tada u potpunosti riješila opskrba kvalitetnom i pouzdanom električnom energijom cijelog ovog područja promatranja i područja Polače tj. područje u kojem se sve skupa nalaze cca 35 trafostanica.

Distributivne trafostanice

- Sadašnja instalirana snaga trafostanica zadovoljava potrebe, a trebalo bi računati s novim prirastom a posebice u novim građevnim, industrijskim i turističkim zonama.
- Uslijed raštrkanih zaselaka i neadekvatno postavljenih trafostanica koji su uzrok dugih NN izvoda, moralo bi doći do interpoliranja novih trafostanica čime bi se kvaliteta el. energije i pouzdanost znatno povećali. Trebalo bi paziti da međusobni razmak ne prelazi 1000 m ovisno o gustoći naselja.
- Interpoliranje i instaliranje novih trafostanica trebao bi obvezatno pratiti porast stanovništva uz praćenje zaseoka u koje se uslijed prirasta ili povratka stanovništvo vraća. Isto vrijedi i za industrijsku i turističku zonu a sve s ciljem ne predimenzioniranja i bespotrebnog onečišćenja okoliša.
- Pri odabiru trafostanica trebalo bi se voditi i posebna briga za zaštitu okoliša kako njegovog fizičkog zagađenja tako i o estetskom (smještaj, izgled i sl.)

NN mreža

- Svu novu NN mrežu i postojeću koja još nije rekonstruirana potrebno je izvesti nadzemno svugdje tamo gdje bi prelaskom na podzemnu to bilo krajnje nerentabilno. Podzemnu NN mrežu bi bilo preporučljivo izgraditi svugdje gdje će se izvoditi planska nova izgradnja. U slučaju izvedbe nadzemne NN mreže obvezatno je izvesti sa Elakaleks-om.
- Nadzemnu NN mrežu ovjesiti na drvena uporišta temeljena na betonskom nogaru ili duž betonskih uporišta.

VODOOPSKRBA

Glavno izvorište u općini Cijljane koje se već sada koristi za vodoopskrbu je Vukovića vrelo. To je jedno od mnogobrojnih izvorišta rijeke Cetine u Cetinsko-Paškom polju.

Ovo izvorište namijenjeno je za rješenje vodoopskrbe na širem pripadajućem području Šibensko-kninske županije, tj. svih naselja na području općina Kijevo, općine Cijljane, većine naselja na području općine Vrlika i dijela naselja na području grada Knina.

Za potrebe vodovoda Kosore-Vrlika predviđeno je s izvorišta Vukovića vrelo korištenje količine vode od $Q=23,91$ l/s za postojeći stupanj razvoja odnosno povećanje na $Q=37,37$ l/s za konačni period razvoja. Kod naselja Laktac na desnoj obali akumulacije Peruća predviđeno je spajanje ovog vodoopskrbnog sustava sa sustavom Šilovka preko prekidne komora "Laktac" na koti od 460,0 m.n.m..

U prvoj etapi izgradnje za vodoopskrbu općine Kijevo koristit će se postojeća kaptaža na izvorištu "Vukovića vrelo" u ukupnom kapacitetu od $Q=28,0$ l/s.

Također zbog blizine prostora i sadržaja u općinama Civljane i Kijevo, te što racionalnijeg korištenja postojeće vodovodne mreže u svim njenim elementima, problematiku ovog područja sagledavamo integralno.

Osnovne građevine izgrađenog vodovodnog sustava na području općina Civljane i Kijevo su:

- tlačni cjevovod od ogranka od Vukovića vrela do vodospreme "Bajane" ϕ 200 mm, ukupne dužine $L=2990,0$ m,
- vodosprema "Bajane" zapremine $V=1000$ m³,
- gravitacijski cjevovod od vodospreme "Bajane" do naselja Slavići ukupne dužine $L=5636,0$ m.

Tlačnim cjevovodom se preko crpne postaje "Vukovića vrelo" voda podiže u vodospremu "Bajane" u količini od $Q=27,68$ l/s.

Vodosprema "Bajane" ukupne zapremine $V=1000$ m³ izgrađena je na brdu Bajane pokraj sadašnjeg groblja. Kota vode u vodospremi je na 540,5 m.n.m.

Iz ove vodospreme voda se gravitacijski transportira do potrošača. Zbog funkcionalnosti glavnog opskrbnog gravitacijskog vodovodnika i razvoja mjesnih vodovodnih mreža duž trase istog izgrađen je dovoljan broj vodovodnih okana. Nastavak tlačnog cjevovoda i glavni opskrbni vodovodnik izgrađeni su od lijevanoželjeznih "Ductile" cijevi ϕ 250 mm, ϕ 200 mm, ϕ 120 mm i ϕ 80 mm.

Trase cjevovoda mjesne vodovodne mreže moraju se položiti uz postojeće putove, a na mjestima gdje presijecaju postojeće prometnice, odvodne kanale ili bujice mora se izvršiti odgovarajuća zaštita.

Za rješenje vodoopskrbe novoplaniranih sadržaja naselja Civljane i Cetina mora se izgraditi dodatna vodna komora adekvatne zapremine u sklopu vodospreme "Runjevica", čime će se povećati postojeći rezervoarski prostor. Alternativa je izgradnja nove vodospreme adekvatne zapremine na lokaciji u neposrednoj blizini. Ista se može koristiti za rješenje vodoopskrbe naselja u općini Kijevo koje se nalazi na visinskim kotama iznad 800,0 m.n.m.

Za određivanje potreba na vodi u ovoj prostornoj dokumentaciji prihvaća se srednja dnevna potrošnja vode po članu domaćinstva od 250 l/dan, te maksimalna dnevna od 700 l/dan. U ovu specifičnu potrošnju uključene su potrebe za napajanje stoke, za zalijevanje okućnice i gubici vode na distribucionom sustavu.

Potrebe na vodi za općinu Civljane iznose:

	STANOVNICI	SRED. DNEV. m ³ /dan	MAX. DNEV. m ³ /dan	l/s	GODIŠ. 10 ³ m ³
CIVLJANE	819	205	574	6,6	75
CETINA	853	213	596	6,9	78

Za slučaj uključenja i dijela područja grada Knina tj. naselja Polača, u područje koje će se opskrbljivati vodom s izvorišta Vukovića vrelo, a kako je to inače predviđeno postojećom projektnom dokumentacijom, morat će se izgraditi sljedeće vodne građevine: vodosprema "Kijevo", crpna postaja "Kijevo", tlačni cjevovod do vodospreme "Čimburi", vodosprema "Čimburi", gravitacijski vodoprovodnik do naselja Crnogorci, prekidna komora I, te prekidna komora II.

U drugoj etapi izgradnje vodoopskrbnog sustava, kako na području općine Civiljane tako i na znatno širem području, a radi dobivanja većih količina vode, morat će se izvesti i novi zahvati vode, za što treba provesti odgovarajuće istražne radove i izraditi adekvatnu projektnu dokumentaciju. Najvjerojatniji zahvat bit će na Velikom vrelu, koje se već sada koristi za vodoopskrbu pojedinih dijelova naselja Cetina, ali van kontrole nadležnog vodoopskrbnog poduzeća.

Predložena koncepcija razvoja vodoopskrbnog sustava sadrži u sebi najšire mogućnosti razvoja i upravljanja sustavom, jer će se moći prihvatiti vode svih izvorišta i transportirati dovoljne količine vode u svim smjerovima potrošnje, čime se višestruko povećava pogonska i strategijska sigurnost vodoopskrbe na cjelokupnom promatranom prostoru.

Realizacija plana potrošnje ovisit će o mogućnostima ulaganja u izgradnju vodnih građevina i potrošnji koja se očekuje u budućnosti.

Za osiguranje dovoljnih količina kvalitetne izvorske vode za vodoopskrbu mora se paralelno s razvojem vodoopskrbnog sustava provesti efikasna i trajna zaštita svih izvorišta od bilo kojeg oblika zagađenja. Stoga se na području općine Civiljane i širem pripadajućem vodoopskrbnom području moraju:

- odrediti sanitarne zone zaštite svih izvorišta te propisati i provesti režim rada i življenja u njima kako bi isti ostali sanitarno ispravni i neugroženi,
- vršiti kontinuirana mjerenja izdašnosti svih izvorišta,
- vršiti redovna bakteriološka analiza vode na svim izvorištima potencijalno iskoristivim za vodoopskrbu,
- vršiti daljnja istraživanja u svezi opravdanosti budućih vodozahvata na pojedinim lokalitetima,
- u poljoprivredne svrhe koristiti isključivo vodu slabije kvalitete direktno iz rijeke Cetine.

Dio vodoopskrbnog sustava, ukoliko se pokaže racionalnim, se može koristiti i za potrebe potencijalnih punionica vode. U slučaju izgradnje vlastitih cjevovoda i kaptaža, isti se moraju izgraditi i koristiti po tehničkim uvjetima jednakim onima koji vrijede za osnovnu vodovodnu mrežu.

ODVODNJA

Prema postojećoj Uredbi o klasifikaciji voda i Uredbi o kategorizaciji voda (NN 15/81) rijeka Cetina, koja pripada dalmatinskom slivu, obzirom na svoju namjenu i

stupanj (ne)čistoće, odnosno kvalitetu vode, ima utvrđenu i propisanu I. kategoriju vodotoka.

I u "Prijedlogu zahtjeva iz oblasti zaštite voda za Republike Hrvatske", koji je izrađen prema "Smjernicama Savjeta Europske Unije", predloženi su kriteriji za određivanje osobina pojedinih dijelova vodnog sustava, a obzirom na osjetljivost prijamnika na moguće neželjene promjene uslijed ispuštanja otpadnih voda.

Predložen je potreban stupanj čišćenja otpadnih voda prije ispuštanja u prijamnik, odnosno određene su granične vrijednosti pokazatelja otpadne tvari, ovisno o veličini izgrađenog područja, gospodarskoj razvijenosti i vrsti proizvodne djelatnosti smještene na nekom području.

Kako razumno gospodarenje vodama kao prirodnim bogatstvom pretpostavlja naročito očuvanje vodotoka I. kategorije i izvorišta, osnovna mjera u svezi sa smanjenjem i sprečavanjem zagađenja je adekvatno pročišćavanje otpadnih voda prije njihovog konačnog ispuštanja iz sustava odvodnje, odnosno njihovog adekvatnog optimalnog korištenja. Također valja štititi i ostale vodne resurse poput bujica, vodotoka i sl., dakle cjelokupno vodno dobro.

Ukoliko se nastavi sa sadašnjim načinom upravljanja otpadnim vodama nepoželjne promjene koje će nastati u okolišu, kako na području općine Civljane tako i na širem okolnom području ovog dijela Šibensko-kninske županije, značajno će utjecati na pogoršanje kvalitete površinskih i podzemnih voda, povećanje opasnosti za ljudsko zdravlje, smanjenje vrijednosti građevnog zemljišta, te zaostajanje u planiranom turističkom razvoju ovog područja.

Porastom broja pučanstva i razvojem gospodarstva još više će se povećati složenost problema odvodnje i opasnost od štetnih posljedica za sve vitalne elemente prirodne okoline, naročito vodne resurse i biološke zajednice u njima.

Da bi se saniralo postojeće neadekvatno stanje i ostvarila potrebna zaštita svih voda na području općine Civljane moraju se sve otpadne vode prethodno pročistiti do stupnja koji neće ugroziti njihovu kvalitetu i namjenu. Moraju se donijeti odgovarajući propisi i osigurati potrebna materijalna sredstva, na državnoj i lokalnoj razini, kako bi se ubrzale aktivnosti u svezi s realizacijom adekvatnog sustava odvodnje s funkcionalnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Obzirom da je u pitanju područje na kojem se nalazi izvorište rijeke Cetina koja spada u vodotoke I. vrste i koja ima vrlo važnu ulogu u opskrbi vodom, kako Šibensko-kninske županije, tako i Splitske županije, mora se rješavanju odvodnje otpadnih voda cjelokupnog prostora općina Kijevo i Civljane dati naročita pažnja, kako bi se spriječilo daljnje zagađivanje izvorišta, odnosno podzemnih voda koje se koriste ili će se koristiti za vodoopskrbu.

Nužno je što prije prići rješavanju problema sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije svih otpadnih voda ovog prostora, jer samo osmišljenim i sustavnim pristupom planiranja i izgradnjom zajedničkog sustava odvodnje može se provesti kvalitetna zaštita vodnog sustava ovog cjelokupnog područja od zagađivanja.

Odvodnja otpadnih voda na području općine Civljane mora se početi rješavati paralelno s izgradnjom (obnovom) naselja. Glavni preduvjet zato je izrada

kvalitetnog konceptijskog rješenja sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda, kako bi se u trenutku kad se za to stvore uvjeti moglo prići realizaciji istih. Prethodno se moraju provesti opsežni hidrogeološki istražni radovi kojima će se utvrditi pogodnosti pojedinih lokacija za prijam adekvatno pročišćenih otpadnih voda. Moraju se sagledati sve mogućnosti pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda uz obvezatnu razradu etapne izgradnje optimalnog sustava odvodnje.

U cilju maksimalne zaštite svih voda, a uzimajući u obzir planiranu izgradnju i gospodarski razvoj na području općine Civljane u ovom prostornom planu predlaže se rješavanje odvodnje otpadnih voda izgradnjom razdjelnog sustava odvodnje.

Da bi utjecaj na vodoprijamnik bio što manji predlaže se jedan zajednički uređaj za pročišćavanje otpadnih voda za općinu Kijevo i za općinu Civljane, koji bi se nalazio u sredini područja čije otpadne vode pročišćava, a istovremeno bi bio dovoljno udaljen od okolnih naselja.

Rješenje kojim se adekvatno pročišćene otpadne vode ispuštaju u teren sustavom dreniranja ili preko upojnih bunara pruža visok stupanj pročišćavanja otpadnih voda i otklanja negativne utjecaje po čovjekov okoliš i zdravlje ljudi. Prije odabira konačne lokacije ispusta u teren moraju se obvezatno provesti hidrogeološka istraživanja određene mikrolokacije kako bi se utvrdila svojstva i mogućnosti iste za adekvatan ispust.

Planirano opterećenje zajedničkog uređaja za područje općina Kijevo i Civljane za konačno stanje je oko 5000 ES. Kako ovo područje uglavnom pripada slivnom području rijeke Cetine koja je prema postojećim zakonskim propisima ima utvrđene i propisane karakteristike kao vodotok I. kategorije i stoga spada u osjetljivo područje, predlaže se primjena trećeg stupnja obrade otpadnih voda kako bi se iz istih u najvećoj mjeri uklonile sve opasne i štetne tvari.

Zbog činjenice da se danas, uslijed razvoja tehnologije, pročišćavanje otpadnih voda obavlja tako da se dobiva vrijedna sirovina koja se može koristiti za navodnjavanje poljoprivrednih površina mora se razmotriti i mogućnost ovakvog načina korištenja prethodno adekvatno pročišćenih otpadnih voda.

Poželjno je da eventualno odabran gotov tipski uređaj za pročišćavanje otpadnih voda bude što jednostavniji za izvedbu i održavanje, sa što povoljnijim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Obzirom na mali broj stanovnika i planirani razvoj naselja za sada je, zbog ekonomskih razloga, mala vjerojatnost izgradnje adekvatnog sustava odvodnje i zajedničkog uređaja za pročišćavanje za područje općina Kijevo i Civljane.

Stoga se do konačne izgradnje prethodno prihvaćenog zajedničkog sustava odvodnje za šire područje ovog dijela Šibensko-kninske županije moraju sve urbane otpadne vode sakupljati u kvalitetno izgrađenim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje. Najjednostavnije tipsko rješenje je primjena septičkih jama-taložnica s bazenom podijeljenim u tri komore prije ispusta u tlo. Ove jame moraju biti izgrađene potpuno vodonepropusne kao bi se tlo i podzemlje što više zaštitilo od negativnih utjecaja uslijed ispuštanja otpadnih voda. Nad njihovom izgradnjom

i održavanjem mora se vršiti stroga kontrola, a prazniti se moraju isključivo na deponiju određenu od strane nadležnih sanitarnih službi.

Također se mogu primijeniti i manji gotovi tipski uređaji za biološko pročišćavanje otpadnih voda koji moraju biti što jednostavniji za izvedbu i održavanje, s povoljnim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Otpadne vode iz raznih proizvodnih i industrijskih pogona, turističke zone i sl., ovisno o vrsti i stupnju zagađenja, moraju se prije ispuštanja u okolni teren, odnosno u buduću mjesnu kanalizacijsku mrežu, prethodno pročititi tako da se sadržaj štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti, odnosno da poprime karakteristike urbanih otpadnih voda. To zahtjeva da svaki industrijski pogon i ostali specifični zagađivači otpadnih voda imaju svoj vlastiti sustav za pročišćavanje, ovisno o karakteru pojedinog tehnološkog procesa. Da bi ovo funkcioniralo mora se na mjestu ispusta industrijskih otpadnih voda provoditi stalna kontrola zagađenosti istih.

Za sve industrijske pogone sastavni dio investicijskog elaborata mora obvezatno biti i adekvatni sustav pročišćavanja otpadnih voda s naznačenim karakteristikama svih otpadnih voda koje se susreću u tehnološkom procesu.

Oborinske vode s krovova i prometnica mogu se smatrati relativno čistim otpadnim vodama, pa se moraju odvoditi najkraćim putem u okolni teren. Na površinama većih garaža, servisa, radiona, benzinskih postaja, parkirališta i sl., a gdje je veća opasnost od izlivanja ulja i nafte, moraju se obvezatno ugraditi separatori za sakupljanje ulja i masnoća.

VODOTOCI

Sve aktivnosti u okviru vodnog dobra moraju biti usklađene prvenstveno s namjenom nesmetanog provođenja voda. Intervencije u prostoru ne smiju ugroziti temeljnu funkciju vodotoka i bujica, a to je prihvati i provođenje velikih voda. Izgradnjom odgovarajućih objekata na mjestima gdje je potrebno, planirani prostor će se osigurati od štetnog djelovanja voda (erozije, poplave i sl.)

3.5. SPRJEČAVANJE NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA

Prirodna ravnoteža okoliša na području općine Civljane nije znatnije ugrožena unatoč nepovoljnim utjecajima koji se nastali uslijed pojedinih djelatnosti na ovom prostoru.

Nepovoljni utjecaji na okoliš na prostoru općine Civljane u većem ili manjem opsegu i intenzitetu nastali su uslijed:

- ratnih djelovanja
- odlagališta otpada
- nekontroliranog ispuštanja otpadnih voda
- štetnog utjecaja prometne i druge infrastrukture
- neefikasne zaštite od požara
- nekontrolirane uporabe sredstava za zaštitu na poljoprivrednim površinama
- brojnih manjih onečišćivača (kućanstva, divlja odlagališta otpada i sl.)

Domovinski rat je ostavio dugotrajne tragove u prostoru koji se posebno očituju u devastiranim šumskim i poljoprivrednim površinama, porušenim dijelovima naselja, kao i čitavim naseljima, od kojih će neka zadugo ostati neobnovljena. Neke deformacije u prostoru nažalost ostat će najvjerojatnije trajno obilježje krajolika.

Mjere sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš uslijed djelovanja prometne i druge infrastrukture su:

- osiguranje zakonom propisanog zaštitnog pojasa za sve kategorije javnih cesta
- osiguranje potrebnih koridora za izgradnju komunalne infrastrukture (vodoopskrba, odvodnja, tt instalacije, elektroopskrba)
- utvrđivanje zona sanitarne zaštite svih slivnih područja na području općine Cijlpane, uz provođenje efikasnih mjera zaštite istih
- do izgradnje konačnog sustava odvodnje, sakupljanje urbanih otpadnih voda rješavati izgradnjom kvalitetnih nepropusnih tipskih kućnih uređaja (septičke jame-taložnice) za svaki objekt pojedinačno, a sadržaj istih prazniti samo na mjesta koja odredi sanitarna inspekcija
- adekvatno čišćenje otpadnih tehnoloških voda iz raznih gospodarskih pogona tako da se količina štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti
- izgradnja svih građevina vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje kao potpuno zatvorenih i vodonepropusnih građevina, uz odabir kvalitetnog cijevnog materijala.

Kako bi se spriječili daljnji nepovoljni utjecaji na okoliš potrebno je kontinuirano vršiti nadzor nad prostorom uz strogo poštivanja provedbenih odredbi ovoga plana.

Problem zbrinjavanja otpada nije adekvatno riješen na cjelokupnom prostoru županije. Unutar granica županije ne postoji kvalitetan primjer gospodarenja otpadom. Postoje samo područja gdje je ovaj problem jače izražen ovisno o stupnju gospodarskog razvoja, gustoći naseljenosti, opremljenosti infrastrukturom i dr..

Prostorni plan uređenja županije Šibensko-kninske je istaknuo problem zbrinjavanja otpada i potrebu sanacije postojećih odlagališta otpada koja su uglavnom nelegalna, improvizirana i na neadekvatnim i nestručno odabranim lokacijama.

Konačni način postupanja sa otpadom i odabir 4-5 mogućih lokacija za prikupljanje i najmanje jednu za skladištenje posebnog i opasnog otpada odrediti će se na nivou županije, a u skladu sa vrednovanjem prostornih, prirodno geotehničkih, tehnoloških i društvenih značajki uz osiguravanje potrebne ekološke sigurnosti, a u skladu sa odgovarajućim Pravilnikom i u javnom postupku, kroz procjenu podobnosti smještaja.

Stanje na prostoru općine Civljane u načinu postupanja sa otpadom istovjetno je situaciji na cjelokupnom prostoru županije. To znači da zbrinjavanje otpada nije riješeno na zadovoljavajući način.

Stoga ovim Planom predlažemo da se zbrinjavanje otpada za općinu Civljane vrši na način definiran Prostornim planom uređenja županije, što znači na lokaciji sanitarnog odlagališta u Maloj Promini, a do početka rada centra za gospodarenje otpadom s odlagalištem na lokaciji Bikarac (kraj Šibenika).

II. ODREDBE ZA PROVOĐENJE

Temeljem članka 24. Zakona o prostornom uređenju ("Narodne novine" 30/94, 68/98, 61/00, 32/02 i 100/04), članka 21. Statuta Općine Civljane ("Službeni vjesnik" Šibensko-kninske županije br. 7/06) i Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru Općine Civljane, Općinsko vijeće Općine Civljane na 13. sjednici održanoj 15. 12. 2006. g., d o n o s i

ODLUKU

o donošenju Prostornog plana uređenja Općine Civljane

A. OPĆE ODREDBE

Članak 1

Ovim se donosi Prostorni plan uređenja općine Civljane (u daljnjem tekstu: Plan).

Članak 2

Planom se usmjerava prostorni razvoj na pripadajućem prostoru općine, izgradnja naselja i objekata, uređenje i korištenje prostora, te zaštita i unapređenje kulturno-povijesne i prirodne baštine.

Članak 3

Ovim planom obuhvaćen je čitav teritorij administrativne cjeline općine Civljane sa naseljima Civljane i Cetina, u zakonom utvrđenim granicama (Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - "Narodne novine" 10/97).

Članak 4

Ovaj plan je zakonom utvrđena osnova za izradu i donošenje svih razvojnih programa, urbanističkih i detaljnih planova na prostoru općine Civljane.

Članak 5

Ovim Planom, osim elemenata iz prethodnoga članka određeni su ciljevi prostornog razvoja lokalnog značenja:

- uređenje građevinskih područja (GP) naselja razgraničena na izgrađene i neizgrađene dijelove
- izgradnja objekata i sadržaja izvan građevinskih područja
- razmještaj gospodarskih (proizvodnih i poslovnih) i društvenih funkcija
- namjena prostora i uvjeti korištenja i zaštita prostora
- planiranje mreže komunalne infrastrukture i način zbrinjavanja otpada
- definiranje područja i cjelina za koje će se izrađivati urbanistički ili detaljni planovi uređenja

Članak 6

U svrhu provedbe Plan sadrži i :

- lokacijske uvjete za zahvate u prostoru na izgrađenim područjima za koja se ne donose urbanistički ili detaljni planovi uređenja
- lokacijske uvjete za zahvate u prostoru koje je moguće provoditi izvan GP-a
- mjere korištenja i zaštite prostora i okoliša, te druge mjere od važnosti za uređenje obuhvaćena područja

Članak 7

Plan je sadržan u elaboratu : "Prostorni plan uređenja općine Civljane" što ga je izradio **GIN** - COMPANY d.o.o. Zadar i ima priloge, u tekstualnom dijelu :

- I. **OBRAZLOŽENJE**
- II. **ODREDBE ZA PROVOĐENJE**

u grafičkom dijelu kartografske prikaze :

- 1. **KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA – izvod iz Prostornog plana uređenja županije Šibensko-kninske (mj. 1 : 100 000)**
- 2. **INFRASTRUKTURNI SUSTAVI – izvod iz Prostornog plana uređenja županije Šibensko-kninske (mj. 1 : 100 000)**
- 3. **UVJETI ZA KORIŠTENJE, UREĐENJE I ZAŠTITU PROSTORA – izvod iz Prostornog plana uređenja županije Šibensko-kninske (mj. 1 : 100 000)**
- 4. **GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I DRUGIH SADRŽAJA (mj. 1 : 2880)**

B. PROVEDBENE ODREBE

1. OSIGURANJE PROSTORA ZA GRAĐEVINE OD VAŽNOSTI ZA DRŽAVU I ŽUPANIJU

Članak 8

Ovim Planom na prostoru općine Civljane definirane su građevine od važnosti za Državu i Županiju, a funkcijom i kategorijom su označene u grafičkom dijelu i provedbenim odredbama Prostornog plana Šibensko-Kninske županije.

Članak 9

Infrastrukturne građevine od važnosti za Državu na području općine Civljane su:

Prometne građevine:

- državna cesta D1 (brza cesta Gračac-Knin-Split)

Energetske građevine:

- planirani dalekovod napona 110 kV

Vodoopskrbne građevine:

- zahvat vode sa Vukovića vrela

Članak 10

Infrastrukturne građevine od važnosti za Šibensko-Kninsku županiju na području općine Civljane su:

Prometne građevine:

Javne ceste koje imaju karakter županijskih cesta sa pripadajućim građevinama i uređajima, te pratećim objektima (benzinske postaje, parkirališta, ...):

- županijska cesta Kijevo - Milaši – Cetina (Ž6083)
- županijska cesta Siverić - Vrljka – Ježević (Ž6082)

Članak 11

Tijekom planiranja i projektiranja građevina od važnosti za županiju moraju se poštivati važeći funkcionalno-prostorni i prostorno ekološki uvjeti na području županije, definirani PPŽ-om.

2. GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA I IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA – UVJETI GRADNJE

GRAĐEVINSKA PODRUČJA NASELJA

Članak 12

Planom su određena građevinska područja (GP) naselja s osnovnom namjenom stanovanja, a sastoje se od izgrađenog i neizgrađenog dijela.

GP naselja prikazana su u grafičkom dijelu elaborata Plana, kartografski prikaz br. 4 " Građevinska područja naselja i drugih sadržaja" u mjerilu 1:2880.

Članak 13

Pod izgrađenim dijelom naselja podrazumijeva se ono područje na kojemu su sklopovi izgrađenih kuća, a neizgrađeni dio je područje na kojemu se naselje može širiti.

Članak 14

Granice GP-a se u pravilu određuju granicama katastarskih čestica, a iznimno gdje to nije moguće (velike katastarske parcele, ili gdje se radi o oblicima parcelacije koju treba prilagoditi postojećem stanju, velike izdužene nepravilne parcele ili sklopovi takvih parcela), granice GP-a definirane su tako da je povučena - ucrтана linija razgraničenja po kojoj treba izraditi parcelacijski elaborat.

Članak 15

Izgradnja i širenje naselja dozvoljena je samo unutar granica GP naselja na građevinskim parcelama.

Iznimno unutar granica GP naselja nije dozvoljena izgradnja novih građevina bliže od 50 m od obale rijeke, a radi zaštite riječne obale i vodotoka.

Funkcije u GP-ima

Članak 16

Planom se određuju funkcije koje mogu sadržavati GP -a naselja i to :

- stambene zgrade sukladno Klasifikaciji vrsta građevina ("Narodne novine" 11/98) se definiraju kao građevine u kojima je 50% ili više ukupne korisne (neto) površine namijenjeno za stambene svrhe, a dijele se na:
 - obiteljske kuće
 - višeobiteljske kuće
- uz stambene jedinice u građevinama stambene izgradnje (obiteljskim i višeobiteljskim kućama) mogu se graditi i različiti poslovni prostori tihe i čiste djelatnosti bez opasnosti od požara i eksplozija
- u prostoru GP-a naselja nalaze se i planiraju javni sadržaji za zadovoljenje zajedničkih potreba stanovnika iz oblasti uprave, prosvjete, kulture, zdravstva, vjerske namjene, sportske namjene, trgovine i sl.
- u sklopu GP-a naselja moguća je izgradnja i manjih turističko-smještajnih sadržaja (hoteli, apartmani i sl.)

- u sklopu GP-a naselja moguće je na zasebnim parcelama lociranje raznih manjih proizvodnih djelatnosti i sadržaji uslužnog i proizvodnog zanatstva koje svojom veličinom i ostalim karakteristikama nisu narušavajući, svojim gabaritima se mogu uklopiti u uvjete za izgradnju i nisu zagađivači okoliša
- osim spomenutih sadržaja unutar GP naselja mogu se graditi komunalni i infrastrukturni objekti, pješački i kolni putovi i prometnice
- U okviru GP -a naselja nalaze se i :
 - površine zelenila različite namjene (parkovno, drvoredi, travnjaci, dr.) kao javni prostori
 - površine športsko rekreacijskih sadržaja (igrališta) kao javni prostori
 - vrtovi izvan okućnice (građevinske parcele), koji se koriste kao poljodjelske površine, nalaze se između građevinskih parcela, a namjenom površina nisu obuhvaćene kao poljoprivredne površine

Urbanističko - tehnički vjeti

Opći uvjeti

Članak 17

Svaka građevinska parcela mora imati osiguran pristup s javnoga puta, a ako je potrebno izvesti priključak na javni put onda on mora biti min. 3,5 m širine.

Građevinske parcele koje pristupaju javnim prometnim površinama preko priključka koji nije javnog karaktera, za isti moraju imati pravo služnosti.

Duljina priključka ne smije biti veća od 100 m. Ukoliko je dužina priključka veća od 100 m, širina ovog pristupnog puta mora biti min. 5,0 m.

Također svaka građevinska parcela mora imati priključke na postojeće komunalne instalacije u naselju, odnosno mogućnost priključenja na planirane.

Članak 18

Regulacijski pravac je mjesto priključenja građevinske parcele na javnu prometnu površinu.

Minimalna udaljenost regulacijskog pravca od osi pristupnog puta može biti 1,75 m.

Građevinski pravac definira obveznu i najmanju moguću udaljenost fronte građevine od regulacijskog pravca.

Ukoliko se na prednjem pročelju građevine pojavi bilo kakva istaka (balkon, streha i sl.) građevinski pravac definiran je njome.

Udaljenost građevinskog pravca od regulacijskog pravca je min. 5,0 m.

Članak 19

Udaljenost samostojeće građevine od susjedne međe ne smije biti manja od $h/2$ pri čemu je h visina građevine od najniže točke uređenog terena uz građevinu do krovnog vijenca građevine.

Na istoj udaljenosti moraju biti i istake na bočnoj ili stražnjoj fasadi građevine.

Udaljenost samostojeće građevine od ruba susjedne parcele ne može biti manja od 3,0 m.

Članak 20

Dvojne građevine i građevine u nizu jednom svojom stranom prislanjaju se uz granicu susjedne građevinske parcele uz susjednu građevinu. Prisloni zid mora se izvesti kao protupožarni.

Članak 21

Ovim Planom određena je minimalna širina građevinske parcele:

- za samostojeću građevinu 12 m
- za dvojnu građevinu 10 m
- za građevine u nizu 6 m

Odstupanje od utvrđenih vrijednosti iz prethodnog stavka dozvoljeno je za samostojeće i dvojne kuće i to isključivo u izgrađenim dijelovima naselja, a smije biti maksimalno 1,0 m.

Kod građevinskih parcela nepravilnog oblika njihovom širinom se smatra okomita projekcija na tangentu prometnice u dubini na kojoj će se vršiti izgradnja objekta.

Planom se utvrđuje da maksimalna širina građevinskih parcela dvojnih građevina ne može biti veća od 16 m, a građevina u nizu 10 m.

Građevine u nizu se mogu graditi isključivo u građevinskom području naselja za koji se izrađuje detaljni plan uređenja.

Članak 22

Visina građevine određena je brojem etaža i visinom vijenca. Broj etaža se određuje na dijelu građevine sa većim brojem etaža, a visina vijenca se mjeri na onoj strani građevine gdje je visinska kota uređenog okoliša oko građevine niža.

Članak 23

Etažom se smatra i podrum (Po) ako je razlika između donjeg ruba njegove stropne konstrukcije i najniže točke kosog i konačno uređenog terena uz građevinu veća od 1,0 m.

Prizemljem (P) se smatra nadzemna etaža čija je kota donjeg ruba podne konstrukcije iznad okolnog terena, ali ne više od 1,0 m od najniže točke kosog i konačno uređenog terena uz građevinu.

Visokim prizemljem (VP) se smatra nadzemna etaža čija je kota donjeg ruba podne konstrukcije viša od 1,0 m, ali niža od 2,0 m od najniže točke kosog i konačno uređenog terena uz građevinu.

Potkrovlje (Pk) se smatra etažom ukoliko je to uređeni prostor za stambenu ili poslovnu namjenu, a sve u skladu sa propisima.

Članak 24

Na građevinskoj parceli mora biti osiguran prostor za smještaj prometa u mirovanju prema uvjetima utvrđenim ovim planom. Izgradnja garaža može biti i izvan objekta, ako ne prelazi dozvoljeni postotak izgrađenosti.

Članak 25

Dio parcele između regulacijskoga i građevinskoga pravca u pravilu treba urediti kao ukrasni vrt sa prioritarnim čuvanjem postojeće vegetacije i sadnjem nove autohtonog karaktera. Ukoliko nije moguće izbjeći uklanjanje određenog broja stabala, odgovarajući broj je potrebno posaditi na slobodnim dijelovima parcele. Dio parcele između regulacijskoga i građevinskoga pravca se može koristiti i kao parkirališni prostor.

Članak 26

Na jednom uličnom potezu ograde moraju biti ujednačene visinski i upotrebom materijala od kojega će se ograda izvesti. Donji dio ograde mora biti masivan i izgrađen od čvrstih materijala, a gornji prozračan (rešetka, mreža živica i sl.). Masivni dio ograde smije biti maksimalne visine 1,0 m, a ukupna visina ograde ne smije biti viša od 2,0 m.

Članak 27

Izgrađenu površinu zemljišta pod građevinom kojom se utvrđuje koeficijent izgrađenosti (k_{ig}) parcele čine tlocrtne površine svih glavnih, pomoćnih i gospodarskih građevina na parceli.

Izgrađenu površinu svih etaža kojom se utvrđuje koeficijent iskorištenosti (k_{is}) parcele čine tlocrtne površine svih etaža glavnih, pomoćnih i gospodarskih građevina na parceli.

Uvjeti za gradnju stambenih i pomoćnih građevina unutar građevinskog područja naselja

Članak 28

Na jednoj građevinskoj parceli dozvoljena je izgradnja samo jedne obiteljske kuće ili višeobiteljske kuće.

Članak 29

Uz obiteljske i višeobiteljske kuće mogu se na istoj parceli graditi pomoćne, gospodarske i manje poslovne građevine koje sa stambenom građevinom čine skladnu cjelinu.

Članak 30

Stambene zgrade su definirane prema broju stanova u njima, a na slijedeći način:

tip stambene zgrade	max. broj stanova	max. broj etaža	max. visina vijenca	max. bruto razvijena površina
			m	m ²
obiteljske kuće	3	Po+P(VP)+2(Pk)* (3 etaže)	9,0	400
višeobiteljske kuće	4	Po+P(VP)+2(Pk)* (3 etaže)	9,0	600

- alternativa prizemlju je visoko prizemlje, a katu potkrovlje*

Članak 31

Površina građevinske parcele na kojoj se nalazi stambena zgrada kao i koeficijenti izgrađenosti i iskorištenosti parcele uvjetovani su tipom i vrstom stambene zgrade kako slijedi:

Obiteljske kuće

vrsta građevine	minimalna površina građevinske parcele	max. koeficijent izgrađenosti	max. koeficijent iskorištenosti
	m ²	k _{ig}	k _{is}
samostojeća	350	0,4	0,6
Dvojna	250	0,45	0,7
građevina u nizu	200	0,5	0,8

Višeobiteljske kuće

vrsta građevine	minimalna površina građevinske parcele	max. koeficijent izgrađenosti	max. koeficijent iskorištenosti
	m ²	k _{ig}	k _{is}
samostojeća	600	0,4	0,6
Dvojna	400	0,45	0,7

Površina građevinskih parcela dvojnih građevina može biti maksimalne površine do 420 m², a građevina u nizu do 300 m².

Pomoćne građevine, gospodarske i manje poslovne građevine

Članak 32

Na građevinskoj parceli se uz obiteljske i višeobiteljske kuće mogu graditi i pomoćne građevine, gospodarske i manje poslovne građevine.

Najveća moguća bruto površina ovih građevina je 50 m².

Visina sljemena ne smije biti veća od 4,00 m.

Članak 33

Pomoćne građevine uz stambene mogu biti garaže, spremišta, drvarnice, kotlovnice i sl..

Članak 34

Gospodarske građevine u smislu odredbi ovoga Plana mogu biti: ljetne kuhinje, sjenici, spremišta poljoprivrednih proizvoda, košnice, manje staje i peradarnici i sl. Pod pojmom manjih staja i peradarnika podrazumijeva se mogućnost čuvanja u njima 5 uvjetnih grla.

Članak 35

Malim poslovnim građevinama u smislu odredbi ovoga Plana smatraju se: krojačke, frizerske, postolarske, fotografske, prodavaonice, automehaničarske radionice, limarske lakirnice, bravarije, kovačnice, stolarije, ugostiteljski objekti i druge koje svojim sadržajem ne umanjuju kvalitetu stanovanja na vlastitoj i susjednim parcelama.

Članak 36

Ako se pomoćne građevine, gospodarske građevine i manje poslovne građevine grade kao zasebne (izvan stambenih građevina), mogu se graditi i neposredno do susjedne granice.

U tom slučaju ne dozvoljava se otvaranje otvora uz obvezu izvođenja protupožarnog zida prema susjedu minimalne vatrootpornosti 2 sata.

Voda sa krova navedenih građevina mora se odvesti na vlastitu parcelu.

Udaljenost susjedne građevine ukoliko nije prislonjena na predmetnu građevinu ne smije biti manja od udaljenosti koja je jednaka zbroju polovice visine predmetne i polovici visine susjedne građevine (prema definiciji $h/2$ iz članka 19).

Uvjeti za izgradnju javnih, poslovnih i turističkih građevina unutar građevinskog područja naselja

Članak 37

Osim stanovanja u građevinskom području naselja Planom se definirana mogućnost izgradnje pratećih sadržaja kao što su objekti društvenog standarda, objekti fizičke kulture, uslužnog i proizvodnog zanatstva, trgovački sadržaji, ugostiteljski, turistički i komunalni objekti, objekti infrastrukture, mreža pješačkih putova, kolnih prometnica, te javnih prostora i zelenih površina.

Članak 38

Planom se zabranjuje unutar građevinskih područja naselja izgradnja sadržaja koji zagađuju zrak, izazivaju buku veću od normi utvrđenih za stambene zone, privlače pretjerani promet teretnih vozila, zauzimaju velike površine zemljišta ili na bilo koji način negativno utječu na kvalitetu stanovanja.

Članak 39

Gospodarske djelatnosti u funkciji pružanja usluga lokalnom stanovništvu (sadržaji trgovine, servisno-uslužnog karaktera, manjih proizvodnih pogona i sl.), u pravilu su locirane unutar građevinskog područja naselja bilo kao samostalni objekti ili u sastavu stambenih građevina.

Također su u sklopu planiranih građevinskih područja naselja dozvoljene slijedeće manje proizvodne djelatnosti:

- mala proizvodnja finalnih dijelova industrijskih proizvoda, tekstila, metaloprerade, građevinarstva i sl.
- mali pogoni za finalizaciju i pakiranje prehrambenih, kozmetičkih i sličnih proizvoda
- stolarski, kamenorezački, staklarski, keramičarski, limarski, vodoinstalaterski, plastičarski i slični pogoni maloga kapaciteta

Sve navedene građevine moraju imati osiguran priključak na javnu prometnu površinu i elektroopskrbni sustav naselja, te uređaje za opskrbu vodom i zbrinjavanje otpadnih voda.

Članak 40

Planom su definirani sljedeći uvjeti izgradnje građevina sa sadržajem gospodarskih djelatnosti u funkciji pružanja usluga lokalnom stanovništvu:

- veličina parcele 300 - 1000 m²
- max. visina objekta $Po+P(VP)+1$, a visina vijenca 9,0 m
- max. koeficijent izgrađenosti 0,3
- max koeficijent iskoristivosti 0,9

Članak 41

Unutar GP naselja moguća je izgradnja i novih turističkih kapaciteta za smještaj i boravak, te pratećih ugostiteljskih sadržaja, kao i sadržaja za sport, zabavu i rekreaciju.

- min. veličina parcele 300 m²
- max. bruto razvijena površina 1000 m²
- visina objekta $Po+P(VP)+2(Pk)$, a visina vijenca 9,5 m
- max. koeficijent izgrađenosti 0,3
- max. koeficijent iskoristivosti 1,0
- smještajni kapacitet utvrđuje se po stopi 1 postelja/min. 50 m² površine građevinske parcele

Uvjeti smještaja društvenih djelatnosti

Članak 42

Ovim Planom je u građevinskom području naselja predviđena izgradnja sljedećih sadržaja društvenih djelatnosti:

- u **upravi i administraciji** - osiguravaju se sadržaji općinske uprave, policije i javnih poduzeća, moguće i sudstva

- u **obrazovanju** - predškolske ustanove, osnovne škole te srednje škole, odnosno odijeli srednjih škola za koje postoje realni uvjeti (poljoprivrednog, turističkog, zanatskog i sl. smjera)
- u **kulturi** - knjižnicu, čitaonicu, društveni dom polivalentnog karaktera, muzej i druge kulturne sadržaje za koje postoji interes
- u **športu i rekreaciji** - dovoljno terena za športske klubove i rekreativno bavljenje športskim aktivnostima, sa ciljem osiguranja min. 2,5-3 m²/st (za stanovništvo stalno naseljeno), športsku dvoranu polivalentne namjene i ostale športske sadržaje za koje postoje preduvjeti
- u **zdravstvu** - zdravstvena stanica sa ambulantom opće medicine, patronažom, zubozdravstvenom zaštitom i ljekarnom
- Za **socijalnu skrb** - treba osigurati prihvatilišta za stare i nemoćne, te druge sadržaje koji su u sustavu socijalne skrbi sukladno Zakonu
- **vjerske institucije** – crkvene građevine u naselju u skladu sa tradicionalnim potrebama stanovništva (moguće dekanat sa dekanatskom župnom crkvom)
- **grobља** - kao sadržaji u prostoru od društvenoga interesa za koja treba osigurati odgovarajući prostor u sklopu naselja

Članak 43

Za građevine iz prethodnog članka utvrđuju se slijedeći uvjeti za njihovu izgradnju:

- min. veličina građevinske parcele je 600 m²
- max. koeficijent izgrađenosti parcele je 0,5
- max. koeficijent iskoristivosti je 1,0
- max. visina građevine je $P_0 + P(VP) + 1$, a visina vijenca 8,0 m (za vjerske građevine i sportske dvorane visine iznimno mogu biti i veće)
- min. udaljenost građevinskog pravca od regulacijskog kao i min. udaljenost od susjedne parcele je 5,0 m
- volumenske i oblikovne karakteristike građevina moraju se prilagoditi morfološkim karakteristikama naselja, te u pravilu poštivati uvjete koji su ovim Planom utvrđeni za stambene građevine
- moraju imati osiguran kolni pristup do građevinske parcele min. širine 6,0 m. Iznimno u izgrađenim dijelovima naselja, kada to naslijeđena situacija na terenu ne dozvoljava, minimalna širina pristupa na javnu prometnu površinu može biti i manja, ali ne manja od 3,5 m uz uvjet da duljina pristupa ne prelazi 100 m
- parkirališni prostor treba osigurati unutar parcele u veličini propisanoj za odgovarajuću namjenu

Oblikovanje građevina

Članak 44

Arhitektonskim oblikovanjem i svojim volumenom građevina se mora prilagoditi autohtonim vrijednostima graditeljskoga naslijeđa što podrazumijeva uporabu materijala, oblika, detalja, kolorita i ostalih elemenata, na arhitektonski kreativan način.

Horizontalni i vertikalni gabariti građevine, oblikovanje fasada i krovista, te upotrijebljeni građevinski materijal, moraju biti usklađeni s okolnim objektima, načinom i tradicijom gradnje i krajobraznim vrijednostima podneblja.

Građevine koje se izgrađuju kao dvojne građevine ili građevine u nizu moraju s građevinom uz koju su prislonjeni činiti arhitektonsku cjelinu.

Za stambene zgrade krov mora biti kosi s nagibom 22-35° i s pokrovom od crijepa. Pokrov objekata društvenog standarda, gospodarskih objekata, sakralnih objekata i dr., može biti od različitih materijala, izuzev salonita.

Postojeće ravne krovove i terase kod stambenih zgrada koje zbog loše izvedbe ne udovoljavaju svrsi, mogu se u skladu s uvjetima preurediti u kosa krovista, a na taj način dobiveni prostor može se privesti stambenoj namjeni.

Članak 45

Teren oko građevina, potporni zidovi, terase i sl. moraju se izvesti tako da ne narušavaju izgled naselja, te da se ne promijeni prirodno otjecanje vode na štetu susjedne čestice i građevina.

Posebni uvjeti za izgradnju u GP-ima naselja za koje se donosi urbanistički ili detaljni plan uređenja

Članak 46

Za one dijelove građevinskog područja za koje je određena potreba izrade urbanističkog ili detaljnog plana uređenja (označeni u grafičkom prilogu Plana), vrijede uz navedene uvjete i slijedeći posebni uvjeti :

- urbanističkim ili detaljnim planom uređenja treba osigurati min. 15% od ukupne površine obuhvata za zajedničke/javne potrebe budućih stanovnika i to: za prometnice i parkirališta, izgradnju igrališta i zelenih površina, te za lociranje uslužno-servisnih funkcija koje su od općeg interesa
- urbanistički ili detaljni planovi uređenja moraju se izraditi sukladno Zakonu o prostornom uređenju i sadržavati sve priloge prema "Pravilniku o sadržaju i mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova".

IZDVOJENA GRAĐEVINSKA PODRUČJA

Uvjeti smještaja gospodarskih djelatnosti

Članak 47

Planirane su dvije gospodarske zone i to jedna u dijelu naselja Civiljane na lokaciji Bržica veličine 4,84 ha, i druga u dijelu naselja Cetina na lokaciji Lukovac veličine 5,0 ha.

U okviru gospodarskih zona ovim planom se utvrđuju slijedeće gospodarske djelatnosti:

- proizvodna namjena – industrija (u većem obimu – preko 50% planiranog prostora)

- poslovna namjena - pretežito trgovačka

Članak 48

Planom definirana građevinska područja proizvodne namjene su područja za izgradnju i razvoj industrijskih, proizvodnih i prerađivačkih pogona, zanatskih i servisnih djelatnosti, skladišnih prostora, te ostalih sličnih djelatnosti.

Članak 49

Planom je dozvoljeno unutar građevinskih područja gospodarske namjene izgradnja trgovačko-uslužnih i ugostiteljskih sadržaja, te drugih sličnih maloprodajnih i veleprodajnih sadržaja koji zahtijevaju veće građevinske parcele.

Članak 50

Planom se zabranjuje unutar građevinskih područja gospodarske namjene izgradnja objekata čija je namjena isključivo stambena.

Članak 51

Za smještaj sadržaja proizvodne namjene (industrija) na prostoru općine Civljane treba zadovoljiti stroge kriterije zaštite tla, zraka i podzemnih voda. Stoga odabrana tehnologija mora biti suvremena i koja garantira prihvatljive koeficijente zagađenja okoliša.

Za gospodarsku zonu na lokaciji Lukovac koja se nalazi unutar II zone sanitarne zaštite izvorišta Vukovića vrela, obvezna je primjena odredbi Pravilnika o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta, a u tom smislu mikrozoniranjem utvrditi pogodnost terena za izvedbu predviđenog zahvata, te na osnovu njegove osjetljivosti odrediti pripadajuće mjere zaštite unutar ispitanog prostora.

Članak 52

Kriteriji za izgradnju građevina sa sadržajima gospodarskih djelatnosti su:

- min. veličina građevinske parcele je 1000 m²
- max. koeficijent izgrađenosti je 0,40
- max. koeficijent iskoristivosti parcele je 1,0
- max. visina građevina je $P(VP)+2$, sa max. visinom vijenca 10 m (iznimno za specifične građevine poput silosa, dimnjaka, antena i sl, te iz tehnoloških potreba visina građevina može biti i veća)
- min. udaljenost od susjedne parcele, kao i od pristupnog puta je $h/2$ (h =visina građevine od okolnog terena do krovnog vijenca), ali ne manje od 6,0 m
- osigurati min. 20% od ukupne površine građevinske parcele za zelene površine
- građevine se mogu graditi isključivo na građevinskim parcelama koje imaju osiguran kolni pristup do parcele min. širine 6,0 m
- parkirališne potrebe trebaju biti zadovoljene na parceli
- građevine oblikovati u skladu sa tehnološkim potrebama i po mogućnosti tradicionalnom arhitekturom kraja

Članak 53

Prije realizacije pojedinih sadržaja gospodarskih djelatnosti potrebno je izraditi procjenu utjecaja na okoliš za one sadržaje koji se nalaze na Popisu zahvata donesenom u Pravilniku o procjeni utjecaja na okoliš i u Prostornom planu Šibensko-Kninske županije.

Uvjeti smještaja turističko-ugostiteljskih djelatnosti

Članak 54

U blizini izvorišta rijeke Cetine planirana je turistička zona maksimalnog kapaciteta 100 ležaja.

Unutar zone se mogu graditi hoteli (T1), turističko naselje (T2), kao i prateći ugostiteljski sadržaji.

Članak 55

Za izgradnju sadržaja turističko-ugostiteljskih djelatnosti unutar planirane turističke zone «Cetina – Veliko vrilo» veličine 1,0 ha, utvrđuju se slijedeći uvjeti:

- min. veličina građevinske parcele je 1000 m²
- smještajni kapacitet – maksimalno 1ležaj/50 m² površine građevinske parcele
- maksimalna katnost hotela – Po+P(VP)+2(Pk), a visina vijenca 10,5m
- maksimalna katnost ostalih objekata – Po+P(VP)+1(Pk), a visina vijenca 7,5m
- max. koeficijent izgrađenosti 0,3
- max. koeficijent iskoristivosti 1,0
- arhitektura građevina mora biti usklađena sa vrijednostima krajobraza i tradicionalnim graditeljskim naslijeđem, te u skladu sa člankom 46 ovog Plana.

Članak 56

Za planiranu zonu turističke namjene potrebno je izraditi detaljni plan uređenja.

Kako se planirana zona turističke namjene nalazi u III zoni sanitarne zaštite Vukovića vrela, izgradnja i korištenje svih sadržaja unutar zone mora biti u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta.

Prije realizacije pojedinih turističko-ugostiteljskih sadržaja potrebno je izraditi Procjenu utjecaja na okoliš, a s obzirom na blizinu izvorišta rijeke Cetine.

3. PODRUČJA IZVAN GRAĐEVINSKIH PODRUČJA – UVJETI GRADNJE

Članak 57

Ovim planom izgrađenim strukturama izvan naselja smatraju se :

- građevinska područja za proizvodne djelatnosti koja se osnivaju kao samostalne prostorne jedinice. Proizvodni objekti koji se odnose na eksploataciju kamena i drugih sirovina, a neophodno ih je izgraditi za normalno funkcioniranje pogona; također i ribogojilište sa pratećim objektom
- gospodarski objekti kao što su građevine za pohranu poljoprivrednih strojeva i drugog alata, poljoprivrednih proizvoda, građevine za uzgoj i sklanjanje stoke i peradi, čuvanje vinograda i voćnjaka, razni staklenici i plastenici i slični objekti za koje se ne formiraju građevinska područja
- stambene građevine na poljoprivrednim gospodarstvima i građevine u funkciji seoskog turizma
- infrastrukturni objekti kao što su zahvati vode, vodospreme, razne nadzemne i podzemne instalacije, uređaji za pročišćavanje otpadnih voda, elektroenergetski i telekomunikacijski objekti, prometnice i građevine u funkciji istih, te drugi infrastrukturni sadržaji i objekti za koje se ne formiraju građevinska područja.
- komunalni sadržaji
- građevine u funkciji gospodarenja šumama i lova (lugarnice, hranilišta, pojilišta i sl.)

Članak 58

Građevine i objekti koji se mogu ili moraju graditi izvan građevinskog područja trebaju se locirati, projektirati, izgrađivati i koristiti na način da ne ugrožavaju poljoprivrednu proizvodnju i šumske resurse, kao i da na bilo koji način ne smanjuju zatečene vrijednosti čovjekove okoline, odnosno krajolika, a također i interes obrane države.

Posebnu pažnju treba posvetiti izgradnji i korištenju građevina i objekata unutar zona sanitarne zaštite izvorišta Vukovića vrela, koja mora biti u skladu sa Pravilnikom o utvrđivanju zona sanitarne zaštite.

Članak 59

Za potrebe turističke ponude u vidu seoskog turizma, mogu se isključivo u sklopu poljoprivrednih gospodarstava zasnivati građevine za koje se ne formiraju građevinska područja. Takve građevine mogu se izgraditi kao nove ili se toj svrsi mogu privesti postojeće ruralne cjeline. Turistički sadržaj može se ostvariti u dijelu stambene građevine, ili u zasebnim građevinama smještenim obvezno uz stambene građevine s kojima će činiti jedinstveni arhitektonsko-građevinski kompleks.

Uvjeti za građevine uz poljodjelske aktivnosti

Članak 60

Na prijavljenim obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima minimalne veličine od 1 ha mogu se graditi stambene građevine za vlastite potrebe i potrebe seoskog turizma. Ove se građevine ne mogu graditi bez osnovnih sadržaja.

Stambene građevine i one sa turističkim sadržajem mogu imati ukupnu bruto razvijenu površinu najviše do 600 m², odnosno maksimalnu visinu Po+P(VP)+1 i visinu vijenca 7,5 m.

Udaljenost ovih građevina od ruba parcele može biti min. 5,0 m.

Arhitektura građevina mora biti usklađena sa vrijednostima krajobraza i tradicionalnim graditeljskim naslijeđem, te u skladu sa odredbama ovog Plana.

Članak 61

Planom su definirane poljoprivredne površine na prostoru unutar granica obuhvata kao:

- poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene - obradivo zemljište osobito vrijedno za poljoprivrednu proizvodnju u koju kategoriju spadaju: oranice, vrtovi, livade, voćnjaci i vinogradi
- ostala obradiva tla - poljoprivredne površine manje vrijednosti i pašnjaci koji po svojim proizvodnim i prirodno-ekološkim karakteristikama predstavljaju danas još uvijek tradicionalnu i nisko produktivnu proizvodnju, ali ipak značajni potencijal za daljnji razvoj stočarstva na ovom području.

Članak 62

Planom se definira daljnji razvoj poljoprivredne proizvodnje temeljem uvažavanja postojeće proizvodne strukture što je rezultat specifičnih prirodnih, gospodarskih i drugih uvjeta.

Ratarska proizvodnja razvijati će se na najvećem dijelu obradivih površina i polja, koja su kao osobito vrijedno zemljište izuzeta iz građevinskih područja naselja (poljoprivredno tlo isključivo osnovne namjene).

Povrtlarska proizvodnja vezana je uz okućnice i uglavnom u okviru građevinskog područja naselja.

U II zoni sanitarne zaštite izvorišta Vukovića vrela moguće su poljodjelske djelatnosti u smislu proizvodnje zdrave hrane, odnosno stočarske proizvodnje za potrebe seljačkog gospodarstva, odnosno obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva.

Članak 63

Ovim planom utvrđuju se uvjeti izgradnje građevina u funkciji poljoprivrednih djelatnosti izvan građevinskoga područja i to :

- građevine koje mogu biti isključivo za vlastite potrebe i u funkciji obavljanja poljoprivrednih aktivnosti (spremišta, staje, skloništa od nevremena, spremišta poljoprivrednih strojeva i alata, za čuvanje voćnjaka i vinograda i sl.). Njihova maksimalna bruto površina smije biti 25 m², a visina 3,0 m. Građevina mora biti izgrađena od kamenog zida ili drugog načina čvrste gradnje, tada

ožbukana i bojana svijetlim pastelnim tonovima, dvostrešnog krova prekrivenog kamenim pločama ili kupom kanalicom. Ove građevine se mogu planirati na minimalnom posjedu veličine 5000 m²

- poljoprivredne građevine proizvodnog karaktera (staklenici, građevine za uzgoj stoke i peradi, prerada i čuvanje poljoprivrednih proizvoda i sl.) mogu se graditi pod sljedećim uvjetima:
 - staklenici i plastenici se mogu graditi na površini koja nije veća od 40% od ukupne površine parcele
 - građevine za uzgoj stoke i peradi, preradu i čuvanje poljoprivrednih proizvoda i sl. mogu se graditi na posjedu minimalne veličine 5000 m², a na površini koja nije veća od 30% ukupne površine parcele, te na poljoprivrednom zemljištu slabije kvalitete
 - na posjedima stočarske i peradarske proizvodnje mora se uzgajati minimalno 10 uvjetnih grla
 - visina građevina će ovisiti o sadržaju istih u skladu sa tehnološkim potrebama, ali ne smije biti veća od prizemlja (1 etaža)
 - udaljenost građevina od susjedne parcele ne smije biti bliža od visine vijenca građevine, a min. 5,0 m
 - za sve navedene sadržaje potrebno je osigurati prilazni put min. širine 3,5 m (duljina priključka ne smije biti veća od 50 m, odnosno 100 m ako su ugrađena ugibališta na razmaku od 50 m. Ukoliko je dužina priključka veća od 100 m, širina ovog pristupnog puta mora biti min. 5,0 m.). Parcele sa navedenim sadržajem ne smiju imati direktan izlaz na državnu ili županijsku cestu
 - parcele moraju biti opremljene sa dovoljnom količinom vode i struje (iz mreže ili vlastitog napajanja)
 - odvodnja otpadnih voda mora biti riješena u skladu sa sanitarnim propisima
 - prilikom planiranja, projektiranja i izgradnje navedenih sadržaja potrebno je ispuniti sve potrebne uvjete zaštite okoliša i očuvanja krajobraza

Članak 64

Udaljenost pojedinih građevina za uzgoj stoke i peradi od građevinskih područja naselja ovisi o broju uvjetnih grla prema prikazanoj tabeli:

Broj uvjetnih grla	Minimalne udaljenosti			
	od građevinskog područja (m)	od državne ceste (m)	od županijske ceste (m)	od lokalne ceste (m)
10-50	50	50	30	10
51-100	100	50	30	10
101-200	200	80	40	20
201-400	400	100	50	30
401 i više	500	100	50	30

Gospodarske zgrade za obavljanje intenzivne ratarske djelatnosti smještaju se na udaljenosti od najmanje 50 m od građevinskog područja naselja i 30 m od prometnica.

Uvjeti izgradnje ostalih sadržaja

Članak 65

Planom su definirana slijedeća **eksploatacijska polja** planirana uz ležište sirovina:

broj	naziv	mineralna sirovina	površina ha
1	"Brestovci" - Cetina	arhitektonsko-građevni kamen	24,48

Dio eksploatacijskog polja koji se preklapa sa građevinskim područjem naselja ne smije se koristiti za eksploataciju na minimalnoj udaljenosti 200 m od planom definirane granice građevinskog područja naselja, a djelatnosti na cijeloj površini eksploatacijskog polja ne smiju umanjiti kvalitetu života u naselju.

Članak 66

Planom su definirani slijedeći **prostori za istraživanje mineralnih sirovina**:

broj	naziv	mineralna sirovina	površina ha
1	" Slatki krš"	arhitektonsko-građevni kamen	41,02

Članak 67

Eksploatacijska polja i istražni prostori mineralnih sirovina utvrđeni su u skladu sa Prostornim planom Šibensko-Kninske županije.

Prilikom eksploatacije mineralnih sirovina potrebno je u najvećoj mogućoj mjeri štiti krajobrazne vrijednosti okolnog i šireg prostora. U tom smislu potrebno je izbjegavati i jednostrane kaskadne načine eksploatacije (zasjeke).

Dijelove i cjeline koji se napuštaju i zatvaraju potrebno je sanirati, revitalizirati ili prenamijeniti u skladu s izrađenom dokumentacijom na načelima zaštite okoliša.

Korištenje eksploatacijskih polja i istražnih prostora mora biti u skladu sa Zakonom o rudarstvu, Pravilniku o eksploataciji mineralnih sirovina i Pravilnikom o istraživanju mineralnih sirovina.

Članak 68

Za potrebe **ribogojilišta** se utvrđuju sljedeći uvjeti:

- maksimalni kapacitet je 50t salmonida godišnje
- pristup ribogojilištu preko puta min. širine 6,0 m
- prateća građevina može biti maksimalne bruto razvijene površine od 150 m², katnosti P+0 i maksimalne visine vijenca 4,0 m
- građevina se mora smjestiti na vlastitoj parceli, a udaljenost građevine od granica parcele ne smije biti manja od 5,0 m

- građevinu oblikovati u skladu sa tradicionalnom arhitekturom kraja, sa dvovodnim krovom pokrivenim crijepom nagiba od 22-35⁰

Izgradnjom i korištenjem ribogojilišta ne smije se umanjiti kvaliteta vode vodotoka na kojem se nalazi.

Područje na kojem se nalazi mora imati zadovoljavajuće biofizičke karakteristike, te znanstvenom provjerom utvrđen mogući kapacitet i veličinu zahvata, kao i potrebnu infrastrukturu. Također treba dokazati da se izgradnjom i korištenjem ribogojilišta na planiranoj lokaciji neće ugroziti kvaliteta vode Vukovića vrela.

Prije realizacije ribogojilišta potrebno je izraditi studiju utjecaja na okoliš.

Članak 69

Groblja su predviđena na sadašnjim lokacijama, pa se i moguće potrebe za novim površinama planiraju na način proširenja postojećih.

Izuzetak je groblje uz crkvu Sv. Spasa koje se više ne smije širiti niti na njemu vršiti iskope novih grobova, već je samo moguće korištenje postojećih grobnih mjesta, a sve u skladu sa potrebama zaštite građevine crkve i okolnog prostora kao povijesno vrijedne graditeljske baštine.

Članak 70

Na području općine Civljane nalazi se manji dio vojnog kompleksa – vježbalište „Suho polje“ (**zona posebne namjene**) koje je sa svojim granicama definirano u kartografskom prikazu br. 4 – „Građevinska područja naselja i drugih sadržaja“ u mjerilu 1 : 2880.

U zoni posebne namjene nije dopuštena nikakva izgradnja, osim objekata za potrebe obrane.

4. UVJETI UTVRĐIVANJA KORIDORA ILI TRASA I POVRŠINE PROMETNIH I DRUGIH INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

CESTOVNI PROMET

Članak 71

Planom je obuhvaćena mreža javnih cesta, nerazvrstanih cesta i ulica u naseljima, te rekonstrukcija postojeće cestovne mreže u skladu s planskim značajem pojedinih cestovnih pravaca. Mreža javnih cesta određena je temeljem Zakona o javnim cestama, te Odluke o razvrstavanju javnih cesta u državne ceste, županijske ceste i lokalne ceste.

Članak 72

Ovim planom utvrđuju se zaštitni koridori koje je potrebno rezervirati i očuvati za izgradnju planirane, te proširenje i modernizaciju postojeće cestovne mreže:

koridor	Planirani	postojeći/naselje
brza cesta	150 m	-
državna cesta	100 m	12/24
županijska cesta	70 m	12/17
lokalna cesta	30 m	10/15,5

Moguća su manja odstupanja od planirane trase koridora radi boljeg prilagođavanja trase ceste terenskim uvjetima.

Članak 73

Unutar utvrđenih koridora nije dozvoljena nikakva gradnja do ishođenja lokacijske dozvole za cestu (ili njen dio na koji je orijentirana građevina). Nakon ishođenja lokacijske dozvole, odnosno zasnivanja građevinske čestice ceste odredit će se zaštitni pojas ceste u skladu s ovim Odredbama, dok će se prostor koridora izvan zaštitnog pojasa priključiti susjednoj planiranoj namjeni.

Članak 74

Radi osiguranja prometa i sigurnosti ljudi ovim planom se utvrđuju širine zaštitnih pojaseva, sukladno zakonu, i to od vanjskog ruba zemljišnog pojasa sa svake strane:

- za brze ceste - 35 m
- za ostale državne ceste - 25 m
- za županijske ceste - 15 m
- za lokalne ceste - 10 m

U slučaju rekonstrukcije postojećih prometnica unutar izgrađenog dijela građevinskog područja naselja širina zaštitnih pojaseva može biti i manja.

Članak 75

U zaštitnom pojasu javne ceste može se formirati negradivi dio građevinske parcele s parkirališnim površinama, niskim zelenilom, ogradom i sl., ali na način da ne smanji preglednost ceste i križanja.

U zaštitnom pojasu javne ceste mogu se graditi građevine za potrebe održavanja ceste i pružanja usluga vozačima i putnicima, a predviđeno projektom ceste (cestovne kućice, benzinske postaje, parkirališta, odmorišta i sl.). Prije izdavanja lokacijske dozvole za te građevine potrebno je zatražiti uvjete od Hrvatskih cesta d.o.o. i županijske uprave za ceste.

Članak 76

Unutar građevinskih područja naselja potrebno je osigurati slijedeće uvijete u pogledu definiranja novih prometnih koridora i po mogućnosti rekonstrukcije postojećih koridora, a radi sigurnosti u odvijanju prometa:

- prometnica mora imati minimalnu širinu 6,0 m u slučaju dviju voznih traka, odnosno 3,5 m za samo jednu traku (jednosmjerni promet)
- samo jedna vozna traka (dvosmjerni promet) može se izgrađivati iznimno na preglednim dijelovima, ali ne u dužini većoj od 100 m.
- svaka slijepa ulica s jednom voznom trakom bez obzira na dužinu, mora imati izgrađeno okretište

Članak 77

Svaka građevinska parcela mora imati kolni pristup od min. 3,5 m, a prilaz na javnu prometnu površinu treba locirati na način da ne ugrožava promet.

Članak 78

Direktan priključak građevinske parcele na javnu državnu, županijsku i lokalnu cestu nije dozvoljen, osim uz suglasnost Hrvatskih cesta d.o.o., odnosno županijske uprave za ceste.

Priključak na javnu cestu treba izvesti prema Pravilniku o uvjetima za projektiranje i izgradnju priključka i prilaza na javnu cestu, uz prethodno odobrenje Hrvatskih cesta d.o.o., odnosno županijske uprave za ceste u postupku ishoda lokacijske dozvole ili izrade detaljnog plana uređenja.

Članak 79

Sva križanja trebaju se izvesti na način da je omogućeno sigurno uključivanje odnosno isključivanje iz prometa.

Članak 80

Prilikom gradnje novih dionica cesta ili rekonstrukcije postojećih potrebno je u cijelosti očuvati krajobrazne i spomeničke vrijednosti područja, prilagođavanjem trase prirodnim oblicima terena uz minimalno korištenje podzida, usjeka i nasipa. Ukoliko nije moguće izbjeći izmicanje nivelete ceste izvan prirodne razine terena obvezno je saniranje nasipa, usjeka i podzida i to ozelenjavanjem, formiranjem terase i drugim radovima kojima se osigurava najveće moguće uklapanje ceste u krajobraz.

Članak 81

Sustavom javnog prijevoza obvezno je povezivanje naselja Civljane i Cetina sa naseljima u susjednim općinama, odnosno šire, a korištenjem javnih i dijela nerazvrstanih cesta.

Daljnji razvoj sustava javnog gradskog prijevoza zasniva se na izgradnji novog autobusnog stajališta u Civljanima, jer postojeće svojom lokacijom i kapacitetom ne zadovoljava sve zahtjeve autobusnog prometa na ovom području.

Uvjeti za utvrđivanje lokacije i uvjeti za projektiranje autobusnih stajališta na javnim cestama određuje se na temelju posebnih zakona, Pravilnikom o autobusnim stajalištima.

Članak 82

Promet u mirovanju rješava se javnim ili privatnim parkirališnim prostorom. Postojeći deficiti parkirališnog prostora nadoknađuju se postupnom gradnjom javnih parkirališta.

Prilikom gradnje novih ili rekonstrukcijom postojećih građevina, ovisno o vrsti i namjeni potrebno je urediti parkirališta/garaže na građevnoj čestici. Izuzetno, moguće je uređenje parkirališnog prostora i na javno prometnoj površini za sadržaje koji su smješteni u prizemlju građevina orijentiranih na ulicu (trgovina, ugostiteljstvo i sl.), pod uvjetom da se time ne pogoršavaju prometni uvjeti šireg područja, posebno uvjeti prometa u mirovanju. Utvrđuje se slijedeći broj potrebnih parkirališnih/garažnih mjesta (PM), ovisno o vrsti i namjeni građevina:

- za obiteljsku i višeobiteljsku kuću - za svaki stan 1 PM na vlastitoj građevinskoj parceli
- za zanatske, servisne, uslužne i sl. građevine – 1 PM na 25 m² bruto izgrađene površine građevine
- za industrijske pogone - 1 PM na 2 zaposlena
- za sportske dvorane i igrališta - po 1 PM na 10 sjedala
- za ugostiteljske objekte - 1 PM na 4 sjedala
- za trgovine - 4 PM na 100 m² bruto izgrađene površine
- za škole, dječje ustanove - po 1 PM po učionici ili grupi djece + 10 PM
- za ambulante, poliklinike - po 1 PM na 10 m² bruto izgrađene površine građevine
- za vjerske građevine - po 1 PM na 5 sjedala

Kod određivanja broja parkirališnih mjesta prema gore navedenim kriterijima isti se zaokružuje na veći broj.

Članak 83

Moguće je urediti zasebnu građevinsku parcelu za potrebe prometa u mirovanju za više građevinskih parcela pod uvjetom da građevine u sklopu tvore jednu cjelinu (kuće u nizu, kuće sa zajedničkim javnim prostorima i površinama, sklop uslužno-proizvodnih građevina odnosno djelatnosti i sl.).

Članak 84

Trase komunalne infrastrukture treba položiti u koridor prometnice, pješačke površine ili zelene površine kako bi se omogućila njihova nesmetana izgradnja,

održavanje i popravak. Po mogućnosti sve komunalne infrastrukturne sadržaje treba položiti u zajedničkom koridoru na propisanoj međusobnoj udaljenosti.

DRUGI INFRASTRUKTURNI SUSTAVI

Telekomunikacije

Članak 85

Sve komutacije kao i sustavi prijenosa moraju biti digitalni.

Članak 86

Trase svjetlovodnih kabela kao i mjesne telekomunikacijske trebaju se postavljati gdje je to moguće uz prometnice.

Članak 87

Zgrade automatskih telefonskih centrala trebaju biti izgrađene na optimalnom mjestu kako bi telekomunikacijska mreža bila najkraća.

Članak 88

Zgrade za smještaj telefonskih centrala i drugih telekomunikacijskih uređaja mogu se rješavati kao samostalne građevine na vlastitim građevinskim parcelama ili unutar drugih građevina kao samostalne funkcionalne cjeline, osim građevina pokretnih komunikacija za koje se ne treba definirati građevinska parcela, ni pristupni put do nje.

Zgrade za smještaj RR uređaja, odnosno RR postaje, kao i zgrade za smještaj baznih postaja pokretnih komunikacija, mogu se graditi i izvan građevinskih područja naselja.

Pošta

Članak 89

Na području općine Cijljane nije predviđena izgradnja jedinice poštanske mreže. Stanje populacije i ukupan broj usluga biti će glavni kriterij za otvaranje novih poštanskih kapaciteta na području općine, a u suradnji nadležnih tijela vlasti i HP-a.

Elektroopskrba

Članak 90

Sve nove srednjenaponske objekte graditi za napon 20 kV.

Članak 91

Uz nadzemne postojeće i planirane dalekovode određuju se širine zaštitnih pojasa:

- dalekovod 110 kV – 40 m
- dalekovod 10/20 kV – 15 m

U zaštitnim pojasevima nadzemnih dalekovoda izuzetno je moguća rekonstrukcija i gradnja građevina sukladno uvjetima nadležnog tijela elektroprivrede.

Članak 92

Trase podzemnih i nadzemnih dalekovoda, gdje je to moguće, graditi uz prometnice.

Članak 93

Planom su predviđene minimalne površine građevinske parcele za trafostanice 10/04 kV od 40 m².

Sve trafostanice, osim stupnih, trebaju se izvesti na zasebnim građevinskim parcelama, ukoliko nisu planirane u sklopu drugih građevina.

Dimenzije trafostanica su definirane veličinom opreme i postrojenja koja se u njih ugrađuju, a sukladno posebnim propisima.

Do svake trafostanice treba biti osiguran kolni pristup. Udaljenost trafostanice od kolne površine (građevni pravac) iznosi najmanje 3,0 m, a od bočnih i stražnje strane parcele min. 1,0 m.

Ukoliko se trafostanice grade kao samostalne građevine obvezno je hortikulturno uređenje parcela na kojima se nalaze. Zelenilom se moraju maksimalno zakloniti od pogleda i pristupa sa javnih površina, osim na dijelu parcele predviđenom za pristup trafostanici.

Preporuča se izvedba trafostanica u skladu sa tradicionalnim lokalnim arhitektonskim izrazom.

Članak 94

Za svaku postojeću i novoplaniranu građevinu mora biti osiguran priključak na elektroenergetsku mrežu u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima. Elektroenergetska mreža se projektira i izvodi sukladno posebnom propisima prema planskim rješenjima.

Nije dozvoljeno projektiranje i građenje nadzemnih i podzemnih elektrovodova na način kojim bi se štetilo građenju građevina na građevinskim parcelama (dijagonalno i sl.) kako bi se spriječilo eventualno naknadno izmiještanje uvjetovano gradnjom planirane građevine.

Vodoopskrba

Članak 95

Da bi se osigurala dostatna količina zdrave i higijenski-sanitarno ispravne vode za piće mora se izvorište Vukovića vrela urediti do pune funkcije prema standardima za ovakvu vrstu objekata. Također, u tom smislu, izvorište Vukovića vrelo se može koristiti isključivo za potrebe snabdijevanja vodom stanovništva, a preko vodovodne mreže naselja. To podrazumijeva i uklanjanje (izmještanje) makadamske ceste za Cetinu, a također i započete građevine obiteljske kuće koje se nalaze u I vodozaštitnoj zoni.

U smislu osiguranja dostatne količine zdrave i higijenski-sanitarno ispravne vode za piće moguće je koristiti i kapacitete Velikog vrela, ali samo na način njegova uređenja u skladu zakonom definiranim uvjetima.

Članak 96

S ciljem osiguranja dostatne količine vode potrebno je vršiti daljnja ispitivanja kako bi se definirala opravdanost budućih vodozahvata na pojedinim lokalitetima.

U smislu novih vodozahvata podrazumijevaju se i moguća crpilišta vode namijenjenih planiranim punionicama vode.

Crpilišta mogu biti smještena van planiranih zona izgradnje, dok se punionice mogu nalaziti isključivo u gospodarskim zonama.

Članak 97

U projektnoj dokumentaciji mora se obvezatno razraditi etapna izgradnja pojedinih dijelova buduće vodovodne mreže i definirati prioritete izgradnje iste.

Postojeću vodovodnu mrežu treba katastarski elaborirati i prilikom projektiranja novih dijelova respektirati u smislu njenih mogućnosti, te gdje je potrebno rekonstruirati.

Povezivanje novih vodocrpilišta sa postrojenjima punionica vode također mora biti usklađeno sa postojećim kapacitetima vodovodne mreže i projektima elaborirano. Ukoliko nije moguće racionalno koristiti postojeće kapacitete vodovodne mreže, dozvoljava se izgradnja manjih zasebnih vodovodnih sustava za potrebe punionica vode.

Članak 98

Vodoopskrbni sustav treba izgraditi sa svim pratećim vodnim građevinama, te primjenom kriterija racionalnog korištenja postojećih sustava vodoopskrbe, što podrazumijeva rješenje distribucije u okviru minimuma dopuštenih gubitaka vode, svođenje potrošnje vode na stvarne potrebe komunalnog standarda i dr.

Članak 99

Za gradnju novih ili rekonstrukciju postojećih vodoopskrbnih građevina potrebno je osigurati kolni pristup do parcele građevine, te zaštitnu transparentnu ogradu za sve nadzemne vodne građevine visine do najviše 2,0 m.

Najmanja udaljenost nadzemne vodne građevine do ruba parcele iznosi 3,0m.

Članak 100

Za potrebe vodocrpilišta u funkciji punionica vode izvan gospodarske zone moguća je izgradnja manji nadzemnih građevina na zasebnoj građevinskoj parceli minimalne veličine 40 m². Građevine ne smiju biti veće bruto razvijene površine od 10 m², visine P+0, te maksimalne visine vijenca od 3,0 m. Udaljenost građevine od pristupnog puta smije biti min. 3,0 m, a od bočnih i stražnje granice parcele 1,0 m.

Građevina mora biti izgrađena od kvalitetnih čvrstih materijala, te oblikovana u skladu sa lokalnom tradicionalnom arhitekturom, što u prvom redu podrazumijeva izvedbu kosog krova nagiba 22-35⁰ pokrivenog crijepom. Parcela mora biti ograđena na način kao i ostale vodoopskrbne građevine.

Umjesto nadzemnih građevina preporuča se izvedba podzemnih građevina (okna), također na zasebnim građevinskim parcelama minimalne veličine 40 m². U ovom slučaju parcela ne mora biti ograđena, ali poklopac okna mora biti zaključan.

Građevinske parcele treba u jednoj i drugoj varijanti maksimalno ozeleniti, a nadzemnu građevinu maksimalno zelenilom zakloniti od pogleda i pristupa sa javnih površina.

Članak 101

Vodovodne cijevi treba postaviti u nogostup ili zeleni pojas javno-prometne površine i uskladiti s rasporedom ostalih komunalnih instalacija.

Moguća su odstupanja od predviđenih trasa, ukoliko se tehničkom razradom dokaže racionalnije i pogodnije rješenje mreže.

Članak 102

Svakoj postojećoj i novoplaniranoj građevini mora se osigurati priključenje na vodoopskrbni sustav.

Unutar naselja treba planirati hidrantsku mrežu, a prema Pravilniku o tehničkim normativima za hidrantsku mrežu za gašenje požara.

Sve građevine vodoopskrbnog sustava projektiraju se i izvode sukladno zakonskoj regulativi, te hrvatskim normama. Nije dozvoljeno projektiranje i građenje vodoopskrbne mreže na način kojim bi se štetilo građenju građevina na građevinskim parcelama (dijagonalno i sl.) kako bi se spriječilo eventualno naknadno izmiještanje uvjetovano gradnjom planirane građevine.

Članak 103

Zaštitu postojećih i budućih javnih vodocrpilišta treba provoditi određivanjem zona sanitarne zaštite (Zakon o vodama i Pravilnik o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta).

Članak 104

Svi lokalni izvori na području općine Civiljane moraju se efikasno zaštititi kako bi se njihova voda i dalje mogla koristiti za napajanje stoke, za razne gospodarske potrebe, za vodoopskrbu do konačnog priključenja na javni vodoopskrbni sustav, te za vodoopskrbu u izvanrednim situacijama.

Članak 105

Obzirom da vodoopskrbni zahtjevi pučanstva na ovom prostoru još dugo neće iskoristiti mogućnosti vodnog potencijala planiranog prostora, isti treba iskoristiti za višenamjensku potrošnju vode, prvenstveno za potrebe poljoprivrednog gospodarstva, potom za komercijalnu prodaju vode (punionice vode), a sve u skladu sa pozitivnim ekonomskim pokazateljima (opravdanost izgradnje novih kapaciteta), odnosno potrebom gospodarskog razvoja općine.

Građevine za zaštitu voda

Članak 106

Općina Civljane spada u porječje rijeke Cetine koja je Državnim planom za zaštitu voda definirana kao vodotok I kategorije do brane Peruča, gdje prelazi u II kategoriju vodotoka. Time je ovo područje svrstano u «osjetljivo područje» (vodotoci II i III kategorije), gdje je dopušteno ispuštanje otpadnih voda uz treći stupanj čišćenja.

Članak 107

Planom je definirana potreba izrade kvalitetnog konceptijskog rješenja sakupljanja, pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda, kako bi se u trenutku kad se za to stvore uvjeti moglo prići realizaciji istog.

Prethodno se moraju provesti opsežni hidrogeološki istražni radovi kojima će se utvrditi pogodnosti pojedinih lokacija za prijam adekvatno pročišćenih otpadnih voda. Moraju se obraditi sve mogućnosti pročišćavanja i dispozicije otpadnih voda uz obvezatnu razradu etapne izgradnje optimalnog sustava odvodnje.

Članak 108

Odabrani sustav odvodnje mora obuhvatiti što više naselja (općina Kijevo, općina Civljane i šire), zbog ekonomičnosti rješenja, lakše eksploatacije, kontrole i održavanja. Istovremeno je moguća etapna izgradnja sustava odvodnje za svako pojedino naselje uz uvjet uklapanja u konačno rješenje.

Članak 109

Zbog izduženosti područja i disperznosti naselja na području općine Kijevo i općine Civljane sve kanalizirane sanitarno-potrošne otpadne vode gravitacijski će dotjecati do najbliže crpne postaje odakle će se tlačnim cjevovodom transportirati na susjedni više položeni gravitacijski kolektor. Ovaj postupak ponavlja se sve do uređaja za pročišćavanje.

Članak 110

U cilju maksimalne zaštite cjelokupnog okoliša, a uzimajući u obzir postojeće zakonske propise, planirani razvoj i ekonomske mogućnosti, na području općine Civljane mora se u konačnosti težiti realizaciji razdjelnog sustava odvodnje, kojim će se zasebno sakupljati i odvoditi urbane otpadne vode, a zasebno oborinske otpadne vode.

Članak 111

Urbane (fekalne) otpadne vode svakog naselja moraju se sakupljati posebnim kolektorima i odvesti do uređaja za pročišćavanje otpadnih voda s pripadajućim ispustom u prijamnik.

Oborinske otpadne vode iz naselja moraju se odvesti najkraćim putem do prirodnih vododerina i postojećih vodotoka, odnosno ispuštati direktno u okolni teren.

Članak 112

Konačno rješenje dispozicije urbanih otpadnih voda na ovom području mora se ostvariti adekvatnim pročišćavanjem otpadnih voda nakon čega će se iste ispuštati u teren, odnosno koristiti u poljoprivredne svrhe.

Članak 113

Prije odabira konačne lokacije ispusta u teren moraju se obvezatno provesti hidrogeološka istraživanja određene mikrolokacije kako bi se utvrdila svojstva i mogućnosti iste za adekvatan ispust.

Članak 114

Poželjno je da eventualno odabran gotov tipski uređaj za pročišćavanje otpadnih voda bude što jednostavniji za izvedbu i održavanje, sa što povoljnijim tehničkim, ekološkim i ekonomskim pokazateljima.

Članak 115

Do izgradnje konačnog sustava odvodnje svi novi i postojeći objekti na području općine Civljane, moraju rješavati odvodnju svojih otpadnih voda preko vlastitih biopročištača ili sakupljanjem istih u kvalitetno izgrađenim, vodonepropusnim tipskim kućnim uređajima za pročišćavanje i septičkim jamama. Septičke jame se mogu smjestiti unutar zaštitnog pojasa prometnica, min. udaljene od granice susjedne parcele 3,0 m i s kolnim pristupom.

Nad njihovom izgradnjom i održavanjem mora se vršiti stroga kontrola, a prazniti se moraju isključivo na deponiju određenu od strane nadležnih sanitarnih službi.

Članak 116

Otpadne vode iz raznih gospodarskih pogona, koje mogu biti onečišćene uljima i raznim kemikalijama, moraju se prije ispuštanja u okolni teren, odnosno u buduću mjesnu kanalizacijsku mrežu, prethodno pročistiti tako da se sadržaj štetnih tvari u njima smanji do propisanih graničnih vrijednosti, odnosno da poprime karakteristike urbanih otpadnih voda (Pravilnik o ispuštanju otpadnih voda u javnu kanalizaciju).

To zahtjeva da svaki industrijski pogon i ostali specifični zagađivači moraju imati svoj vlastiti sustav za pročišćavanje, ovisno o karakteru pojedinog tehnološkog procesa. Na mjestu ispusta industrijskih otpadnih voda mora se provoditi stalna kontrola zagađenosti istih.

Članak 117

Za sve industrijske pogone sastavni dio investicijskog elaborata mora obvezatno biti i sustav pročišćavanja otpadnih voda koji će otpadne vode dovesti do nivoa kvalitete kućanskih otpadnih voda, također s naznačenim karakteristikama svih otpadnih voda koje se susreću u tehnološkom procesu.

Članak 118

Na površinama većih garaža, servisa, radionica, benzinskih postaja, parkirališta, odnosno gdje je veća opasnost od izlivanja ulja i nafte, moraju se obvezatno ugraditi separatori za sakupljanje ulja i masnoća.

U slučaju rekonstrukcije županijske ceste Kijevo-Milaši-Cetina (Ž6083), na potezu na kojem cesta prolazi kroz II zaštitnu zonu izvorišta Vukovića vrelo, obvezno se treba predvidjeti prikupljanje oborinskih voda sa prometnih površina i to putem zatvorenog oborinskog kolektora položenog u koridoru prometnice, te prikupljene vode izvan II zaštitne zone provesti u otvoreni vodotok uz prethodno pročišćavanje od zagađenja sa kolničkih površina (masti i ulja).

Članak 119

Zaštitu voda na prostoru Županije, time i na prostoru općine Civljane, potrebno je provoditi prema odredbama iz Državnog plana za zaštitu voda.

Planom se predviđa zaštita cjelokupnog vodnog dobra na području općine Civljane što podrazumijeva zaštitu vodotoka rijeke Cetine, izvora: Veliko vrelo, Vukovića vrelo i Batica vrelo, bujičnih tokova: Pekaševa draga (Maleševa draga), Prženi potok – Klanci, Borića potok i Mahniti potok – Čitluk, te niz drugih izvora vodotoka iz sliva rijeke Cetine.

Članak 120

Građenje regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina provodi se prema programu građenja istih koji donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za vodno gospodarstvo.

Tehničko i gospodarsko održavanje vodotoka, vodnog dobra i regulacijskih i zaštitnih vodnih građevina te osnovnih građevina melioracijske odvodnje, provodi se prema programu uređenja vodotoka i drugih voda, koji se donosi u okviru Plana upravljanja vodama.

Građenje vodnih građevina za korištenje voda i/ili vodnih građevina za zaštitu voda provodi se prema programu koji se donosi sukladno propisima o komunalnom gospodarstvu.

Članak 121

U svrhu tehničkog i gospodarskog i gospodarskog održavanja vodotoka i drugih voda, djelotvornog provođenja obrane od poplava i drugih oblika zaštite od štetnog djelovanja voda (zaobalne vode, bujične vode) na vodotocima i drugim ležištima voda utvrđuje se inundacijski pojas. U tom pojasu zabranjeno je obavljati radnje kojima se može pogoršati vodni režim i povećati stupanj ugroženosti od štetnog djelovanja voda.

Vanjsku granicu uređenog i neuređenog inundacijskog pojasa na vodama I. i II. Rada određuje ministarstvo nadležno za vodno, gospodarstvo na prijedlog Hrvatskih voda.

Članak 122

U cilju zaštite vodnog dobra Planom se zabranjuje izgradnja čvrstih objekata na manjoj udaljenosti od 10,0 m od ruba Cetine, odnosno 3,0 m od ruba bujičnih korita.

Članak 123

Očuvanje i održavanje regulacijskih i zaštitnih te drugih vodnih građevina kao i sprječavanje pogoršanja vodnog režima moraju se vršiti u skladu sa Zakonom o vodama.

5. MJERE ZAŠTITE KRAJOBRAZNIH I PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

KRAJOBRAZNE I PRIRODNE VRIJEDNOSTI

Članak 124

Na prostoru općine Civljane nalazi se hidrološki spomenik prirode:

- vrela rijeke Cetine i to: Veliko vrelo, Vukovića vrelo i Batica vrelo

Na vrelima, u njihovoj neposrednoj blizini koja čini sastavni dio zaštićenog područja kao i na odgovarajućim tokovima u dužini 200 m, kod svakog vrela nisu dopuštene radnje, zahvati i djelatnosti koje ugrožavaju njihova obilježja i vrijednosti zbog kojih su zaštićena.

Članak 125

Planom je utvrđeno da u općini Civljane pored gore navedenog spomenika prirode postoji još čitav niz kraških vrela duž sjevernog oboda Cetinskog polja gdje se formira tok rijeke Cetine. Zbog izuzetne važnosti krške hidrologije kao i pejzažne vrijednosti krških vrela, potrebno ih je zaštititi od svake gradnje i zahvata.

Članak 126

S ciljem očuvanja ugroženih i rijetkih staništa Planom se propisuju sljedeće mjere očuvanja:

- očuvati biološke vrste značajne za stanišni tip, što podrazumijeva neunošenje stranih (alohtonih) vrsta i genetski modificiranih organizama
- submediteranskim i epimediteranskim suhim travnjacima potrebno je racionalno gospodariti putem ispaše i režimom košnje, uz prihvatljivo korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva, te poticati oživljavanje ekstenzivnog stočarstva
- u gospodarenju šumama očuvati u najvećoj mjeri šumske čistine (livade, pašnjaci i dr.) i šumske rubove, osigurati prikladnu brigu za očuvanje ugroženih i rijetkih divljih svojti, te sustavno praćenje njihova stanja (monitoring)

Članak 127

Planom se zaštićuju poljoprivredne i šumske površine kao značajne krajobrazne i prirodne vrijednosti.

Članak 128

Poljoprivredno zemljište zaštićeno je Zakonom o poljoprivrednom zemljištu, odnosno drugim važećim zakonima, te se temeljem istih ne može prenamijeniti osim u slučaju izgradnje objekata infrastrukture ili objekata u funkciji poljoprivredne proizvodnje, odnosno sukladno odredbama ovoga Plana.

Članak 129

Šume i šumsko zemljište zaštićeno je Zakonom o šumama, odnosno drugim važećim zakonima i sukladno odredbama Plana ne smije se mijenjati njihova namjena, osim za potrebe infrastrukture, odnosno sukladno odredbama ovog Plana.

Članak 130

Planom se posebno zaštićuju sve podzemne vode na prostoru općine Civljane kao izrazito vrijedni prirodni resursi.

Članak 131

Radi sustavnog rješavanja zaštite navedenih i drugih područja potrebno je izvršiti njihovu inventarizaciju, kartiranje, valorizaciju i procjenu ugroženosti flore i staništa, te na osnovu dobivenih rezultata detaljno planirati zaštitu i moguće aktivnosti u prostoru, a u skladu sa smjernicama ovog Plana.

KULTURNO-POVIJESNE CJELINE

Članak 132

Ovim Planom odrađuje se potreba očuvanja svih arheološki nalazišta iz raznih vremenskih perioda, cjeline graditeljskog naslijeđa ruralnog obilježja, pojedinačni objekti sakralnog i svjetovnog obilježja te svi registrirani i neotkriveni nepokretni spomenici kulturno-povijesne baštine. Način zaštite propisan je Zakonom o zaštiti spomenika kulture i u nadležnosti je Državne uprave za zaštitu kulturne baštine.

U sustavu zaštite kulturno-povijesnih cjelina treba postići najviši mogući stupanj zaštite kako registriranih tako i onih evidentiranih vrijednosti. Te cjeline su registrirane kao ruralno-urbani kompleksi, arheološki lokaliteti te pojedinačni spomenici graditeljske baštine. Smjernice za uređenje, mjere zaštite i način prezentacije odrediti će nadležna ustanova za zaštitu kulturno-povijesne baštine.

Kroz izradu urbanističkih planova i detaljnih planova uređenja prostora treba izvršiti temeljito istraživanje mogućih nalaza pojedinačnih objekata spomeničke baštine ili arheoloških cjelina na prostoru koji se uređuje. U slučaju nalaza takvih cjelina, a koje nisu bile prethodno evidentirane, potrebno je provesti stručnu valorizaciju uz pomoć nadležnih službi te utvrditi načine zaštite ili uporabe tih objekata i cjelina.

Članak 133

Planom su na području općine Civljane utvrđeni pojedinačni spomenici kulturne baštine, kao i graditeljske cjeline od posebne vrijednosti na prostoru unutar granica obuhvata:

- sakralna građevina - Crkva Sv. Spasa
- povijesne graditeljske cjeline koje su Prostornim planom Šibensko-Kninske županije predložene za zaštitu:
 - zaseoci Preočani, Vranješi i Kneževići

- gospodarske građevine – Mlinica u Kotlušama i Mlinica u Vukovićima
- arheološka nalazišta:
- arheološke zone Cetina vrelo
- arheološki lokaliteti - prethistorijske, antičke i srednjovjekovne nekropole (Jojići, kuće Crnomarkovića, kuće Blešića, kuće Kulerića, vrelo Lene, Kotluša)

Članak 134

U sklopu zaštite prirodnih i kulturno-povijesnih vrijednosti potrebno je mimo utvrđena stanja i valorizacije stalno vršiti sanaciju i obnovu kako spomenika kulture tako i prirodnih cjelina.

Članak 135

Svaki zahvat u prostoru koji se izvodi unutar zaštićenih područja mora biti usklađen s Zakonom o zaštiti spomenika kulture, odnosno Zakonom o zaštiti prirode.

Članak 136

U sklopu zaštite povijesnog nasljeđa potrebno je vršiti daljnju stalnu sanaciju i obnovu svih vrijednih spomenika i ostataka, kako sakralnih tako i svjetovnih.

Članak 137

Starije sklopove i aglomeracije kuća potrebno je postupno restaurirati i privoditi određenoj namjeni (stanovanje, turističke valorizacije i dr.), a u novijoj izgradnji spriječiti vizualne, estetske, funkcionalne i druge sukobe sa starijom izgradnjom i prirodnim ambijentom.

Članak 138

Svi sakralni i svjetovni objekti trebaju biti dostupni i označeni odgovarajućim natpisima i objašnjenjima, uredno održavani i klasificirani, te u što većoj mjeri stavljeni u funkciju sveopće turističke ponude na prostoru općine Cijljlane.

6. MJERE SPRJEČAVANJA NEPOVOLJNOG UTJECAJA NA OKOLIŠ I ZBRINJAVANJE OTPADA

Članak 139

Težeći principu da se intervencijama u prostoru smanje nepovoljni utjecaji na što manju mjeru ili potpuno eliminiraju planom su utvrđeni mogući nepovoljni faktori. Ti su faktori navedeni u obrazloženju Plana, a u interesu smanjenja njihova negativnog utjecaja potrebno je :

- sve oblike izgradnje svesti na planirane dimenzije uz strogo poštivanje uvjeta o gustoći izgrađenosti i drugim uvjetima
- izbjegavati lociranje u prostoru svih vrsta proizvodnih pogona koji su srednji i veliki zagađivači okoliša, a svojom su veličinom neprimjereni datostima prostora
- lociranje velikih energetske postrojenja koji bi mogli bitno poremetiti ekosustav širega područja treba ozbiljno preispitati. Ukoliko se država odluči na takvu izgradnju treba postići najviše standarde zaštite kod odabira tehnologije takvoga postrojenja
- sve neophodne prometne koridore u prostoru postavljati vrlo pažljivo pri čemu treba, pored tehničkih karakteristika (osiguranja minimalnih širina koridora), voditi računa o njihovom skladnom uklapanju.
- sve potrebne infrastrukturne građevine tako izvoditi da što manje utječu na fizičko i vizualno onečišćenje okoliša
- u sustavu sprječavanja nepovoljna utjecaja na okoliš potrebno je, uz naznačene kriterije, pridržavati se svih kriterija iz zakonodavstva za ovu oblast i to:
 - Zakona o zaštiti okoliša
 - Zakona o zaštiti zraka
 - Zakona o zaštiti od buke
 - Zakona o zaštiti prirode
 - Zakona o šumama
 - Zakona o zaštiti od požara
 - Zakona o poljoprivrednom zemljištu
 - Zakon o vodama
 - Zakona o otpadu

Naznačena zakonska regulativa regulirala je cijelu oblast zaštite prostora u pogledu mogućih negativnih utjecaja na okoliš kao i nadležnosti jedinica lokalne samouprave u sprječavanju tih utjecaja.

Članak 140

U cilju **zaštite tla** potrebno je poduzeti sljedeće aktivnosti:

- osigurati i održavati funkcije tla, primjereno staništu, smanjenjem uporabe površina, izbjegavanjem erozije i nepovoljne promjene strukture tla, kao i smanjenjem unošenja štetnih tvari
- usmjeriti razvoj naselja na postojeće dijelove naselja
- provoditi mjere zaštite tla u skladu s njegovim ekološkim korištenjem
- rekultivirati površine (odlagališta otpada, klizišta i sl.)

- obnoviti površine oštećene erozijom i klizanjem
- sanirati napuštena eksploatacijska područja, a nova graditi što dalje od naselja, spomenika kulture i vrijednih krajobraza
- poticati ekološko, odnosno biološko poljodjelstvo
- poticati procese prirodnog pomlađivanja šuma i autohtone šumske zajednice

Članak 141

U cilju **zaštite zraka** potrebne su sljedeće mjere:

- izgradnjom i razvojem pojedinih područja ne smiju se prekoračiti tolerantne vrijednosti kakvoće zraka (TV), pa je u cilju toga potrebno preventivno djelovati
- prometnim rješenjima potrebno je racionalizirati korištenje vozila, te sa održavanjem prometnih površina i ozelenjavanjem zaštitnih koridora uz prometnice smanjiti utjecaj prometa na onečišćenje zraka
- zabranjuje se proizvodnja tvari koje oštećuju ozonski omotač (Uredba o tvarima koje oštećuju ozonski omotač)

Članak 142

Za **zaštitu voda** potrebne su sljedeće mjere:

- utvrđene zone sanitarne zaštite i svi vodni potencijali koji mogu u budućnosti biti korišteni moraju imati posebnu zaštitu kao prirodni resursi od prvorazrednog značenja
- utvrditi zone sanitarne zaštite svih vodnih potencijala koji mogu u budućnosti biti korišteni
- treba uvesti kontrolu nad upotrebom količine i vrste zaštitnih sredstava u poljoprivredi na području vodonosnika, kako bi se prišlo smanjivanju količine štetnih tvari (prije svega nitrata) u podzemnoj pitkoj vodi.
- sve urbane (fekalne) otpadne vode i tehnološke otpadne vode ne smiju se ispuštati u prijamnik: vodotok ili tlo bez odgovarajućeg stupnja pročišćavanja. Do izgradnje sustava odvodnje otpadnih voda mora se osigurati izgradnju kvalitetnih kućnih uređaja
- sve građevine vodoopskrbnih sustava i sustava odvodnje izgraditi kao potpuno zatvorene i vodonepropusne uz uporabu kvalitetnog materijala
- težiti konačnom rješenju saniranja otpadnih voda biološkim pročišćavanjem

Članak 143

Za potrebe **zaštite od buke** potrebno je:

- izraditi kartu buke za područje općine, s dopuštenom razinom buke za pojedine zone: stambene, gospodarske i prometne
- buku uzrokovanu prometom ili radom industrijskih pogona umanjiti na način da se njihovi okoliši uredi i oplemene zaštitnim zelenilom, a novi veći prometni ili industrijski sadržaji planiraju izvan zona naselja

Članak 144

Potrebno je provesti sljedeće mjere **zaštita od požara**:

- donijeti plan gašenja
- donijeti plan za postupanje u slučaju nezgoda s opasnim tvarima
- predvidjeti cjevovode i sve ostale elemente hidrantske mreže

- provesti nadzor dimnjačarske službe
- zabraniti parkiranje vozila na mjestima gdje su hidranti
- provoditi osmatranje cjelokupnog teritorija

Članak 145

U smislu mjera **zaštite od potresa** Planom se utvrđuje potreba izrade seizmološke studije i na osnovu nje seizmičke karte za prostor općine Civljane.

Članak 146

U svrhu osiguravanja uvjeta za **sklanjanje stanovništava, materijalnih i drugih dobara** nije potrebno utvrđivanje zone ugroženosti odnosno izgradnja skloništa iz razloga jer naselje Civljane ima manje od 2000 stanovnika.

Ukoliko postoji potreba za izgradnjom skloništa na ovom prostoru utvrditi će je nadležan organ, te propisati posebne uvjete, odnosno utvrditi će primjenu kriterija i zakonskih propisa prilikom izdavanja lokacijske dozvole, odnosno utvrditi područja i način gradnje zaštitnih građevina, zaklona, dopunskih skloništa otpornosti 50kPa, i skloništa osnovne zaštite otpornosti 100kPa i dr.

Članak 147

U skladu sa odredbama Županijskog plana uređenja Šibensko-kninske županije odlaganje otpada sa prostora općine Civljane će se vršiti na lokaciji sanitarnog odlagališta u Maloj Promini, a nakon početka rada centra za gospodarenje otpadom s odlagalištem na lokaciji Bikarac (kraj Šibenika).

7. OBVEZA IZRADE DETALJNIH PROSTORNIH PLANOVA

Članak 148

Ovim Planom se temeljem Zakona utvrđuje da je u nadležnosti tijela lokalne samouprave donošenje Prostornog plana uređenja čitavog prostora koji pripada općini Civljane, te planova nižega reda: detaljnih planova uređenja.

Prostorni plan uređenja općine Civljane je izrađen temeljem Programa mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Utvrđuje se i obveza izrade sljedećih planova nižeg reda:

- detaljnog plana uređenja za neizgrađene dijelove građevinskog područja naselja – lokacija «Dubrava» - veličine 10,0 ha
- detaljnog plana uređenja za planiranu turističku zonu – lokacija «Cetina – Veliko vrilo» - veličine 1,0 ha

Članak 149

Redoslijed izrade odredit će se Programom mjera za unapređenje stanja u prostoru.

Članak 150

Stupanjem na snagu Prostornog plana uređenja općine Civljane prestaje primjena Odluke o građevinskom području za teritorij (bivše) općine Knin, a za područje općine Civljane („Službeni vjesnik Općina Drniš, Knin i Šibenik“ br. 23/83).

8. SMJERNICE I MJERILA ZA NEOPHODNU REKONSTRUKCIJU GRAĐEVINA U SKLADU S ČLANKOM 44. ZAKONA O PROSTORNOM UREĐENJU

Članak 151

Ovim se Planom omogućava rekonstrukcija građevina koje su bile izgrađene po propisima važećim do stupanja na snagu Zakona o prostornom uređenju, a čija je namjena protivna namjeni utvrđenoj ovim Planom ili drugim planom rađenim temeljem ovoga Plana. Rekonstrukcija se može odobriti samo za:

- građevine izgrađene na temelju pravomoćne građevinske dozvole
- građevine koje su bile izgrađene prije 15. veljače 1968. godine

Članak 152

Pod rekonstrukcijom se podrazumijeva obnova krova i svih dotrajalih konstruktivnih dijelova bez promjene vanjskog oblika, promjena namjene uz uvjet da se ne mijenja vanjski izgled, rekonstrukcija instalacija i opreme itd.

Promjena namjene se prihvaća samo ako će se promjenom približiti Planom planiranoj namjeni ili smanjiti negativan utjecaj na okoliš postojeće namjene.